

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 9–10 (394–395), година XXVII

18 декември 2009 година

ОТ ВАВИЛОНСКАТА КУЛА ДО ТРЕТОТО ХИЛЯДОЛЕТIE

на стр. 4

Паисиевите четения

на стр. 6

Третокурсник филолог
стана „Студент на
годината“ в областта
на хуманитаристиката

на стр. 9

стр. 12

25-годишният юбилей на Педагогическия факултет

❄ ❄ ❄
*На всички студенти,
преподаватели и служители
от Пловдивския университет
поздравяваме Весела Коледа
и Щастлива Нова година!*

Редакцията

В Броя ще прогледете

- ❖ ОТНОВО ЗА ПЪЛНИЯ ЧЛЕН,
ИЛИ КАК СЕ „СЪЧИНЯВАТ“ НОВИНИ
- ❖ ЗА ФАЛШИФИЦИРАНЕТО
НА ИСТОРИЯТА
- ❖ СЕЛСКОСТОПАНСКАТА ПОЛИТИКА
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
- ❖ СОЦИОЛОГИЧЕСКО ИЗСЛЕДВАНЕ –
МАШИНАТА КАТО НАЧИН НА ЖИВОТ

Иматрикулацията на трима нови доценти във Физическия факултет

На 25 ноември в Заседателната зала на Пловдивския университет се проведе иматрикулацията на трима нови доценти от Физическия факултет – Теменужка Йовчева, катедра „Експериментална физика“, Желязка Райкова, катедра „Методика на обучението по физика“, Екатерина Писанова, катедра „Теоретична физика“.

Присъстваха колеги от факултета и гости, дошли да засвидетелстват уважение на новоизбраните доценти, които запознаха аудиторията с проблематиката върху която работят.

Доц. д-р Теменужка Йовчева представи кратък обзорен доклад върху нейната научноизследователска работа от последните десет години на тема: „Обработване в коронен разряд на тънки полимерни филми“. Бяха разгледани два типа електрични образци, получени при обработката им в коронен разряд – широко използваните през последните няколко десетилетия синтетични полимерни филми от полипропилен, полиетилентерафталат и тефлон, както и много актуалните през последните години биоразградими полимерни филми от полимлечна киселина. Бяха анализирани измененията на повърхността на електричните образци след обработване в коронен разряд, изследвани по два метода – рентгенова фотоелектронна спектроскопия и лазерна рефлектометрия. Беше разгледано влиянието на три различни фактора – влажност, налягане, лазерно лъчение – върху стабилността на електричния заряд. Бяха демонстрирани и някои приложения на обработката в коронен разряд. Предварителното активиране на под-

ложките чрез коронен разряд води до получаване на стабилни многослойни структури по метода на електростатичното самоподреждане. Беше показано, че допълнителното зареждане на плаките в коронен разряд подобрява характеристиките на холографския запис на Брегови решетки.

Доц. д-р Екатерина С. Писанова изнесе лекция върху една нова и все още малко известна специална функция, наречена в чест на великия немски математик, оптик и философ Йохан Хенрих Ламберт (1728 г.-1777 г.), която може да се използва при решаването на различни физични проблеми. Лекцията беше озаглавена „Някои приложения на функцията на Ламберт във физиката“.

Демонстрирани бяха възможностите на тази нова специална функция за решаване на трансцендентни уравнения, появяващи се в различни области на физиката и считани до сега за нерешими аналитично. В лекцията бяха разгледани някои приложения на функцията на Ламберт, които биха намерили място в обучението по физика в бакалавърската степен. Специално място беше отделено на едно приложение на тази функция в теорията на критичните явления, научната област в която доц. д-р Екатерина Писанова работи вече почти 20 години и има научни прино-

Отляво надясно: доц. Теменужка Йовчева, доц. Екатерина Писанова, доц. Желязка Райкова

си, на базата на които е съавтор на много научни публикации в престижни чужди физични списания.

Доц. д-р Желязка Райкова представи резултатите от два европейски проекта и темите, които са обект на научните ѝ изследвания. Специален интерес за нея имат темите за научната грамотност, формирането на процесуални умения и изследванията върху онтодидактически проблеми в обучението по физика. Представени бяха и част от резултати по изследвания, свързани с използването на информационните и комуникационните технологии в обучението по физика. Проследени бяха някои тенденции в изменението на учебната среда, предизвикани от използването на ИКТ в процеса на обучение по

физика, както и променената роля на учителя и новите изисквания към него.

Въпросът за конструктивизма като подход и теория, която е актуална и намира място особено при изучаването на природни науки, в последно време е обект на научните интереси на доц. Райкова. Конструктивизмът като подход в преподаването и ученето се отнася за концептуализация на знанията и тяхното придобиване. Той е виждане за природата на знанията и тяхното развитие, което определя неговия епистемологичен характер. Разгледани бяха някои от принципите на конструктивисткото учене и преподаване. Маркирани бяха и проблеми, които предстои да се проучат.

„Пловдивски университет“

Лекция за Втората световна война и фалшифицирането на историята

В Пловдивския университет беше изнесена публична лекция на тема „За някои проблеми на фалшифицирането на историята на Втората световна война“. Лекторът дин Андрей Воробьев – заместник-директор на Департамента „Информация и печат“ на Министерството

на външните работи на Руската федерация, представи своята гледна точка по проблема. Втората световна война е едно от най-значимите исторически събития, белязали не само XX век, но и цялата история на човечеството с милионите жертви, с икономическите и

политическите последици.

Темата е изключително актуална за Русия, която приема болезнено някои нови трактовки и определения, поставящи на една везна сталинския режим с този на Хитлер. А също така и търкуването на факти от миналото, без да се взема пред-

вид ситуацията, в която те са се случили. В тази връзка беше и решението на президента Дмитрий Медведев да издаде Указ за създаване на Комисия за противодействие на опитите за фалшифициране на историята в ущърб на руските интереси.

„Пловдивски университет“

ИЗЛОЖБА „АРХЕОЛОГИЧЕСКО ЛЯТО 2009“

Гл. ас. д-р Стоян ПОПОВ

катедра „Обща история и археология“

На 24 ноември 2009 г. в Заседателната зала на Пловдивския университет се проведе ежегодната изложба „Археологическо лято“. Тази година тя се организира съвместно от Университетския център за християнско изкуство и култура и катедра „Обща история и археология“ при Философско-историческия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Събитието бе тържествено открито от заместник-ректора доц. д-р Запрян Козлуджов. Приветствена реч произнесе и кметът на Община Първомай г-н Ангел Папазов. Присъстваха гости и журналисти. След приветствията хората при Пловдивската духовна семинария, с ръководител Георги Георчев, изпълни православни песнопения.

Изложбата отразява част от резултатите от археологическите проучвания, организирани от катедра „Обща история и археология“ под ръководството на доц. д-р Иван Джамбов и гл. ас. д-р Стоян Попов. В тях взеха участие студенти от специалностите Археология, История и Български език и история, както и студенти от АМТИИ-Пловдив. Изследванията се извършваха със спомоществователството на Община Първомай и Община Пловдив. Наши студенти участваха в разкопки и на други археологически обекти в страната – Велико Търново, Благоевград, Пловдив и др.

През 2009 г. се извършиха археологически проучвания на

два обекта. Продължи изследването на християнски храм в м. Църквище при с. Искра, Първомайско. Проучванията бяха съсредоточени южно от църквата. Тук бяха разкрити 9 гроба, три от които – детски. Погребенията са извършени съобразно християнския ритуал. В гробовете не се откри гробен инвентар. В насипа на гроб № 10 бе намерена добре съхранена анонимна византийска медна монета, датирана в края на X – XI в.

Проучванията на втория обект се провеждат за втора година. Това е късноантичната и средновековна крепост в м. Хисаря при с. Драгойново, Първомайско. Тук усили-

Членовете на археологическата експедиция „Драгойново'09“

та бяха съсредоточени върху проучването на открита през 2008 г. сграда от средновековната епоха. Бе установено, че това е християнски храм с една апсида и притвор. Църквата е имала стенописна украса, за което свидетелстват откритите във вътрешността ѝ разноцветни фрагменти от стенописи, някои от които с букви. След прекратяване на използването на храма, в него възниква некропол. През тази година бяха разкрити 4 гроба,

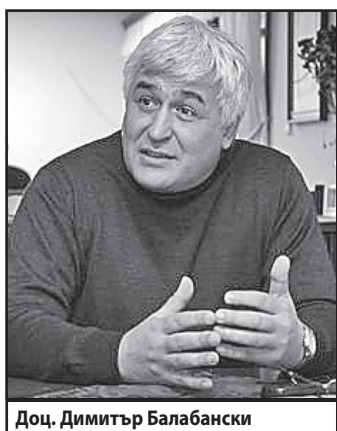
с които известните гробове от този некропол стават 13. Всички гробове, разкрити тук през 2009 година, са детски.

Така броят на откритите до момента средновековни православни храмове, разкопани от студентите от двата факултета и техните ръководители, стават шест. Те са принос в изясняване на материалната и духовната култура на населението в тази част на Източните Родопи в рамките на Пловдивската митрополия.

Ядрена лаборатория за изследване на културно-исторически паметници

В Пловдивския университет се състоя работна среща, на която бе представен проектът за изграждане на Национална лаборатория за приложение на ядрени методи. В качеството си на домакин доц. д-р Христо Христов – ръководител на катедра „Атомна физика“, представи пред присъстващите доц. д-р Димитър Балабански, който е бил преподавател във Физическия факултет на СУ, а понастоящем е старши научен сътрудник в БАН и един от авторите на проекта.

Доц. Балабански е бил гост-преподавател и изследовател в Миланския университет, Католическия университет в Льовен, Белгия, Университета на Тенеси, Университета на Камерино. Ръководил е над 40

Доц. Димитър Балабански

международни научни проекти и експерименти в областта на ядрената физика във Франция, Южна Африка, Китай, Оук Ридж (САЩ), Германия, Австралия, Румъния, Австрия, в т.ч. проектите SPIRAL2, NUSTAR, PARIS, AGATA. Участвал е в три

от българските експедиции в Антарктида.

Лабораторията ще бъде изградена в някоя от сградите на БАН и ще има национален статут. В нея ще се правят изследвания, свързани с културно-историческото наследство, опазването на околната среда, националната сигурност и др. За пълното ѝ оборудване ще са необходими около 10 млн. лева, като идеята е основното финансиране да бъде чрез структурните проекти на Европейския съюз. За нуждите на лабораторията ще бъде закупен малък ускорител, 2 йонни източника и друга апаратура от САЩ. Такива лаборатории са изградени в Лувъра в Париж, във Флоренция (в близост до галерия „Уфици“) и в

още редица страни по света, където има исторически и културни паметници от различни епохи. Досега повечето от анализите на такива обекти, намерени в нашата страна, са правени в чужбина.

Доц. Балабански поясни, че подобни работни семинари, като този в Пловдивския университет, ще се състоят и в други университети и културни институции. Целта е да се сформира един широк кръг от идейни поддръжници, партньори и потребители, а през месец януари ще се проведе и национална среща в София. Участниците в проекта ще могат да провеждат своите изследвания с предимство и на преференциални цени.

„Пловдивски университет“

От Вавилонската кула

Гл. ас. д-р Атанаска ТОШЕВА

Интересът към езика, неговата същност и произход се заражда заедно с интереса към природата и възникването на самия човек. Феноменът на езика се крие във връзката му с духовната природа на човека – езикът не само му помага да опознае света, но и самото познание зависи от езика. В този смисъл езикът е необходим за разумното осъзнаване на Вселената, а това е една от най-главните задачи на науката въобще. И въпреки че за този вид човешка дейност са натрупани значителни знания, езикът до голяма степен си остава загадка. Решаването на фундаменталните въпроси на науката за езика е въпрос на бъдещето.

След няколковековни изследвания пред лингвистите се открива пъстрата и съвършено необятна картина на езиковата история на човечеството. Три са повратните моменти в представите за езика, които слагат началото на езикознанието като наука за езика в съвременния смисъл на думата. Първият е свързан с появата на граматически съчинения, в които редом с чисто практическото описание се правят опити да се обяснят философските въпроси на езика; вторият – с възникването на първите сравнителни граматикати като резултат на идеята за съпоставяне на езиците и третият се ознаменува с появата на интерес към произхода и историческото развитие на езиците. През XIX век окончателно се формира идеята за езиково родство и за езиковите семейства. През XX век познанията на лингвистите се допълват с изследването на много неизвестни по-рано езици и закономерно възниква въпросът дали в развитието на езиците има нещо общо (универсално)? Теорията на диахронните (исторически) универсалии започва активно да се формира през 70-те години на миналия век. Много от явленията, общи за съвременните езици, стават ясни, ако към тях се подходи като към резултат от исторически промени. Почти всяко явление в езика възниква в резултат на един или друг исторически процес.

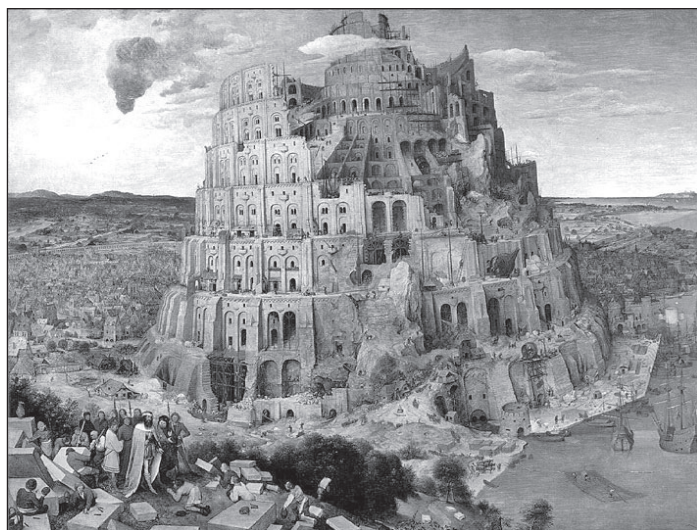
Сходствата в структурата на родствениите езици, общата лексика и приликите в граматичните форми водят до появата още в зората на сравнително-историческото езикознание на хипотезата за възможността за реконструкция на един общ

праезик. Теорията за праезик-майка на днешните езици води началото си от идеята, подсказана в библейското сказание за разделението на езиците при строежа на Вавилонската кула, според която в началото на човешкото развитие езиците, на

териториална близост са могли интензивно да си взаимодействат, да имат сходно езиково развитие. Но би могло да се предположи и друг сценарий: носителите на обособилия се език са се откъснали от основната група на своите „роднини“, мигрирали са в други краища, където са влизали в тесен контакт с носители на неродствени езици, възприемали са от тях нови звуци, думи и конструкции, като по този начин са се откъсвали от своето наследство. Всеки нов език от своя страна е могъл да се раздели на няколко самостоятелни езика и всичко се е повтаряло: миграции, отда-

диалекти и нидерландския език, между френския и провансалския, провансалския и италианския и т. н., когато отделните езици се различават помежду си много по-малко от диалектите на един и същи език. Ето защо напоследък лингвистите предпочитат да използват термините *изолект* или *идиом*. Родствените езици се обединяват в езикови семейства, които могат да се състоят от повече или по-малко обособени езикови групи и езици. Езиковите семейства от своя страна могат да влизат в лингвистични общности от по-високо ниво, или макросемейства (от гр. „голям“). Учените спорят разгорещено и за това дали езиковите семейства трябва да бъдат оформени в зависимост от това какво разделя езиците, или какво е общото помежду им. В средата на миналия век американският лингвист Джоузеф Грийнбърг създава метод, въз основа на който езиците се сравняват като се използва определен набор от думи и се преброяват родствениите в съответните езикови групи. Все още е спорен броят на т. нар. глобални етимологични и фонологични сравнения между езици от различни езикови семейства. Все пак могат да бъдат посочени някои основни съответствия, осъществени по този метод – думите, с които се обозначават етимологични представи за „мъж“, „жена“, „вода“ и т. н., при които има забележително фонетично съответствие в много от изследваните езици.

Сега в света са познати около 6000 езика, като три четвърти от тях са безписмени. Според прогнозите в близките десетилетия ще останат не повече от една десета от тях – около 600. Само през XX в. от лицето на земята са изчезнали десетки езици. Едновременно с изчезването на умиращите езици значително се увеличава ролята на няколко основни езика в света. Най-разпространени (по броя на хората, говорещи на тези езици) сред тях са: китайски (над 1 милиард души), английски (420 милиона), испански

Вавилонската кула

Художник: Питър Брьогел

които са говорили хората, не са били толкова много – тоест че е имало един праезик, наречен праисторически. Тази теория се нарича моногенетична и е формулирана за пръв път в началото на XX в. от руския лингвист Николай Мар, който пръв започва да търси корените на всички модерни езици в четири праисторически първоязыка. Именно идеята за общия произход лежи в основата на генеалогичната (генетична) класификация на езиците в зависимост от степента им на езиково родство. Родствените езици са историческо продължение на някакъв праезик, който в даден момент поради определени причини се е разделил на няколко самостоятелни езика или по-големи езикови групи. Те поради своята

лечаване, сближаване, бурен разцвет или бавно угасване. Ето защо степента на близост между родствениите езици може да бъде толкова различна. Лингвистите са изработили специални термини за описание на съотношението на близост между езиците. Най-малките единици в лингвистичната йерархия се наричат говори, които могат да бъдат разпространени и на съвсем малка територия, понякога обхващаща няколко населени пункта, дори и само едно селище. Говорите се обединяват в диалекти, а диалектите в диалектни групи. Следващото стъпало в йерархията се заема от езика. В много случаи е трудно да бъде прокарана границата между език и диалект, например между севернонемските

до третото хилядолетие

(370 млн.), хинди (366 млн.), руски (260 млн.), арабски (225 млн.), бенгалски (207 млн.), индонизийски (200 млн.), португалски (176 млн.), японски (127 млн.), немски (121 млн.), френски (109 млн.).

Пленени от красотата и строгостта на санскрит (езика, на който са говорили и пишели в древна Индия), показващ много общи черти с езиците в Европа, европейските учени слагат началото на модерното сравнително езикознание и оформянето на индоевропейското езиково семейство. Въз основа на лингвистична реконструкция изследователите отнасят съществуването на единна праиндоевропейска езикова общност към 4 – 3 хилядолетие преди н.е. По въпроса за прародината на индоевропейците в науката няма единно становище. Напоследък известност придобива хипотезата на руските езиковеди Тамаз Гамкралидзе и Вячеслав Иванов, според която индоевропейските племена първоначално са обитавали Мала Азия и съседните територии, след което са се разселили в различни райони на Азия и Европа. На своите първоначални места са останали само народите от анатолийската група – хети, лувийци и др. Изчезналият по-късно клинописен хетски език е известен по писмени паметници от 2 хилядолетие пр. н. е. Според друга хипотеза (представена от американската археоложка Мария Гимбутас) прародината на индоевропейците са обширните степни територии между Волга и Урал и Северен Казахстан, откъдето те са нахлули в Европа през 5 – 4 хилядолетие пр. н. е. и са се слели с местните неиндоевропейски народи. Третата хипотеза, опираща се на филологическата традиция и подкрепена от солидни археологични и езикови данни, посочва района на Централна и отчасти Източна Европа – предимно в басейна на река Дунав.

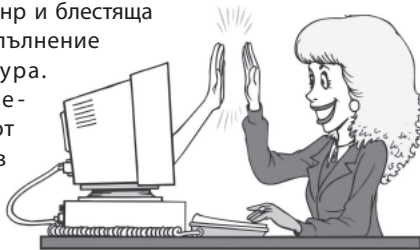
Виндоевропейското езиково семейство най-голяма по броя на говорещите (850 млн. души) е групата на индоиранските езици,

които се делят обикновено на ирански и индийски (индоарийски). Индийските езици имат славна история. Най-старият индийски език е ведийският, т. е. езикът на Ведите („знание“) – сборници с религиозни химни, заклинания и песнопения. Знаменитият сборник Ригведа (веда на химните) е съставен още в края на 2 хилядолетие пр. н. е. Ведийският език е сменен от санскрит („обработен“), известен в две последователни форми – епически, на който са написани две изключителни по съдържание и обем поеми „Махабхарата“ и „Рамаяна“, и класически, на който е създадена разнообразна по жанр и блестяща по изпълнение литература.

Създадената от Панини в IV в. пр. н. е. граматика на санскрита („Осмъкнижие“) е образец на лингвистично описание. Ведийският език и санскритът се обединяват в староиндийски. Между староиндийски и новоиндийските езици, разпространени в Централна и Северна Индия, Пакистан, Бангладеш, Непал, Шри-Ланка и Малдивските острови, лежат многобройни средноиндийски езици – пракрити (от санскр. „естествен“, „обикновен“). Към новоиндийските езици се отнася и циганският, завладял твърде далечни от обиталищата на индоарийците територии. В иранската група освен живите езици, звучащи в съвременен Иран, Афганистан, Ирак, Турция, Пакистан, Индия, Средна Азия и Кавказ, влизат и голям брой мъртви езици, някои от които са оставили писменост като авестийският – езикът на „Авестата“ – книга, събрала свещените текстове на древната религия на огнепоклонниците (зороастрийците). Един от най-интересните безписмени езици е скитският, изчезнал преди близо две хилядолетия от територията на Северното Причерноморие, съвременна Южна Украйна и Северен Кавказ. Следи от

пребиваването на иранците в Причерноморието се откриват в названията на реките Дон, Днепър, Днестър, Дунав.

Ако се обърнем на юг, ще открием следващия клон от индоевропейското езиково семейство – италиятски. Освен латински към тази група са спадали и някои отдавна изчезнали езици, на които е говорело в древни времена населението на Апенинския полуостров – окски и умбрийски. С латинския език е свързана великата култура на Древния Рим. На латински е създадена блестяща литература, той дава мощно потомство – семейството на роман-

ските езици, влиянието на латинския език продължават да изпитват всички европейски езици. Но това не е езикът, на който са написани стиховете на Катул и Хораций и прозата на Цицерон и Апулей, а езикът на римските завоеватели, подчинили половин Европа. Техният език силно се е различавал от класическия латински, това е бил разговорен език, който учените наричат народен или вулгарен латински. Пуснал корени на Пиренеите, в Галия и на Балканите, загубил пряка връзка с метрополията, а след разпадането на Римската империя тръгнал по самостоятелен път на развитие и усвоил много от думите и звуците на езиците на покорените народи, този латински език се преобразува в съвременните романски езици. Четири от тях са сред най-разпространените в света – испански, португалски, френски и италиански. Говорещите на всички романски езици са повече от говорещите на германски езици, от индоевропейските те отстъпват единствено на индийските.

Ако се отправим на запад, ще попаднем в групата на германските езици, 11 от които звучат и до днес. Най-младият от тях – люксембургският – възниква от един от диалектите

на немския език и през 1984 г. получава статут на официален език на държавата Люксембург. Към западногерманските езици спадат още африкаанс – езикът на част от бялото население на Южноафриканската Република и Намибия, в основата на който лежат южнохоландски диалекти, и идиш – езикът на еврейското население в Германия, Русия и някои други страни в Източна Европа, основан върху горнонемски диалекти. Най-старите писмени паметници са от IV в. от н. е. и са написани на готски – един изчезнал вече език. Войнствените готски племена първоначално са обитавали земите по долното течение на Висла, но впоследствие са преминали почти през цяла Европа. Най-дълго са се задържали в Северното Причерноморие и в Крим, където готският език просъществува чак до XVI в. Данните от готски и староисландски, езика на един висококултурен в древността народ, създали богата епична литература, са много важен източник за реконструкцията не само на прагерманския език, но и за праиндоевропейския. От всички германски езици съдбата се е оказала най-благоприятна към английския език. В наши дни това е най-разпространеният и употребяван език в света, втори по брой на говорещите го след китайски, ненадминат като средство за международно общуване. Повече от половината научна литература в света се издава именно на английски. Към тази група с известна уговорка могат да бъдат причислени и езиците, които са се развили на базата на английски и смесването му с езиците на многобройните бивши английски колонии. Първоначално твърде примитивни – използване на английски думи по граматичните правила на езика на коренното население – те носят специалното название пиджин-езици. Най-развитите от тях и дори признати на някои територии като официални (като например ямайският) се наричат креолски езици.

Следва

ПАИСИЕВИТЕ ЧЕТЕНИЯ

Традиционните Паисиеви четения във Филологическия факултет се проведеха на 26 и 27 ноември и преминаха под надслова „Език – Литература – Обществени институции“. На откриването приветствие към участниците отправиха деканът доц. д-р Живко Иванов и заместник-ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов.

Доц. Иванов отбеляза, че от следващата година пока-

ните към участниците ще са персонални, ще се провеждат и дискусии по научни проблеми, към които има и значителен обществен интерес. Нов момент беше представянето на сборниците с доклади от миналогодешните четения, което ще бъде утвърдено като традиция. За том „Езикознание“ говори проф. д-р Диана Иванова, а „Литературознание“ представи доц. д-р Елена Гетова, която пос-

вети своето експозе на хората от издателската колегия.

Ст.н.с. д-р Петя Костадинова от Института по български език изнесе първия пленарен доклад, който бе на тема „Българският стандартен език, митове и реалност, история и съвременност“. Вторият доклад бе на преподавателя от Пловдивския университет доц. д-р Иван Русков: „Текстът в Интернет. Пренаписване на записките“.

Доц. д-р Христина Тончева и гл. ас. д-р Димитър Кръстев представиха излезлите през тази година езиковедски и литературоведски книги.

В рамките на Паисиевите четения се проведеха и две кръгли маси – първата бе по ономастика на тема „Име и общество“, а втората акцентира върху „Актуални проблеми на съвременния български правопис“.

„Пловдивски университет“

Кръгла маса „Актуални проблеми на съвременния български правопис“

Кръгла маса по въпросите на българския правопис се състоя на 4 декември в Пловдивския университет. Инициатор и домакин беше Катедрата по български език. Форумата води доц. д-р Вера Маровска. Гостуваха езиковеди от Института по български език и Софийския университет. Три презентации и три доклада бяха представени на продължилото четири часа лингвистично заседание.

За създателите, кодификаторите и реформаторите на българския правопис говори проф. д-р Диана Иванова. Тя посочи, че първото колективно обсъждане на българския правопис е направено през 20-те години на XIX век. Проф. Иванова изведе обобщение, според което историята на правописа ни е низ от дискусии с различен завършек.

Че историята на правописа е история на дискусии, акцентира ст.н.с. д-р Петя Костадинова от БАН. В нейния доклад бяха засегнати въпроси, интерпретиращи същността и реализацията на кодификационните процеси.

В средното училище да се въведе дисциплина „Правоговор и реторика“ предложи в експозето си гл. ас. д-р Теофа-

Отдясно наляво: доц. Вера Маровска, проф. Иван Куцаров и проф. Васил Райнов

на Гайдарова, която наблегна върху състоянието на правописните правила.

На пунктуационната ситуация в структурата на сложните изречения се спряха в презентациите си синтактиците доц. д-р Петя Бъркалова и доц. д-р Светлана Коева.

Докладът на доц. д-р Савелина Банова от Департамента по езиково обучение към Софийския университет информира за тенденция да се утвърди учтива форма от типа **Вие сте казал**.

С категоричност заяви позицията си по отношение на съвременния ни

правопис ректорът на ПУ проф. д-р Иван Куцаров. Той твърдо е за реформа в него, като бъде въведен само пълен член при имената от мъжки род без значение на синтактичната им роля в изречението. Също така да се премахне условният правопис и да настъпят промени в слямото и полуслямото писане.

Директорът на Института за български език проф. Васил Райнов каза, че езиковото чувство е важно, но отговорността е още по-важна. Да се създаде обединение на филолозите във връзка с кодификационните процеси, предложи

проф. Боян Вълчев от Софийския университет.

Междувременно (през седмицата 30 ноември – 4 декември) Пловдивският университет излезе с официално опровержение на тиражираната в медиите информация, че доц. д-р Красимира Чакърлова от Катедрата по български език предлага да бъде отстранен пълният член. В деня на *Паисиевите четения* (26 ноември 2009) в ролята си на координатор на конференцията доц. Чакърлова даде интервю пред присъствалите журналисти, но впоследствие част от думите ѝ бяха механично извадени от цялостната ѝ позиция и интерпретирани неправилно, посочват запознати филолози.

В интервю за радио „Пловдив“ през същия ден доц. Красимира Чакърлова ясно и точно казва, че е пресилено да се прави реформа в българския правопис, като са възможни корекции в някои норми, които затрудняват младежите. Членуването обаче е извън тези норми, подчертава в интервюто специалистът по морфология и стилистика.

Пловдивският университет ще посрещне през следващата година езиковедите на конференция за родния правопис.

Тенчо ДЕРЕКУВЛИЕВ

Кръгла маса по ономастика на тема „Име и общество“

Ст. ас. д-р Борян ЯНЕВ

На 27 ноември в рамките на традиционните Паисиеви четения в Университетската библиотека се проведе кръглата маса по ономастика „Име и общество“, организирана от доц. д-р Иван Чобанов и ст. ас. д-р Борян Янев. Сред многобройните гости на форума бяха заместник-министърът на културата д-р Тодор Чобанов (който участва задочно), директорът на Института за български език проф. д-н Васил Райнов, ръководителят на секция „Приложна ономастика“ ст.н.с. д-р Анна Чолева-Димитрова, известният ономаст проф. д-н Тодор Балкански от ИБЕ, гл. ас. д-р Иванка Гайдаджиева, ст. ас. д-р Ани Кемалова, гл. ас. Пело Михайлов и други преподаватели и студенти не само от Пловдивския университет, но и други висши учебни заведения в Пловдив. Заседанията бяха водени от ст. ас. д-р Борян Янев.

Преди началото на мероприятията в ректорския кабинет бе учредено „Академично дружество по ономастика проф. Йордан Заимов“ – от заместник-ректора на ПУ доц. д-р Запрян Козлуджов, проф. д-н Васил Райнов, ст.н.с. д-р Анна Чолева-Димитрова, доц. д-р Иван Чобанов и ст. ас. д-р Борян Янев. Кръглата маса откри заместник-деканът на Филологическия факултет доц. д-р Иван Чобанов, който представи нейните цели и задачи – най-вече да популяризира тази недостатъчно известна в Пловдивския университет основна езиковедска област, докато в Западна Европа има цели институти, работещи в сферата на ономастиката. Сериозността и важната роля на ономастиката проличават от приветствието, което заместник-министърът на културата изпрати до организаторите: „Уважаеми дами и господа, колеги и приятели, поднасям най-искрените си приветствия към Вас, организаторите и участниците в кръглата маса по ономастика. В съвременното общество ролята на името и науката за имената е не по-малка от тази, която те са имали в цялата човешка история. И днес всяко човешко същество се идентифицира във вселената първо и основно чрез своето име, а имената са най-важният и определящ белег за идентичността. Същевременно трябва да се отбележи,

Участниците в кръглата маса по ономастика

че човешките и географските наименования си остават един от структурните белези на културната принадлежност и оттам представляват капитален извор на изучаването на човешките общества. В този смисъл можем да твърдим, че имената и информацията за тях представляват неразделна част от нематериалното културно наследство. Не мога да не спомена, че специално за най-старата българска история са от малкото сигурни източници на информация. Ономастиката е наука, която крие големи възможности. Убеден съм, че тя има голямо бъдеще у нас и по света, въпреки и даже именно заради глобализацията и свързаните с нея кул-

турни процеси. Приветствам Ви и Ви пожелавам много успехи по пътеките на познанието. Д-р Тодор Чобанов“

Анна Чолева-Димитрова представи „Електронна база данни на българската топонимия“ – проект на секция „Приложна ономастика“, а Борян Янев запозна гостите с новия университетски софтуер на ПУ за цялостна обработка

на собствени имена „Онома софт“, разработен с помощта на Поделение „Научна и приложна дейност“ по проекта на доц. д-р Петя Бъркалова – „Информационни технологии в хуманитаристиката“. За цялостната ономастична дейност на ИБЕ разказаха проф. Васил Райнов и проф. Тодор Балкански. В своя доклад д-р Тодор Чобанов разкрива перспективите и проблемите на прабългарската ономастика – област, в която някои учени ономасти проявяват богато въображение. Голям интерес предизвиква съвместният проект между Пловдивския университет и Секция „Приложна ономастика“ – *Мода на личните имена*. Представени бяха най-новите тенденции

в именуването през последните години в големите български градове. Резултат от проекта ще бъде издаването на ежегоден бюлетин на личните имена – топ 10, с интра- и екранлингвистични коментари към тях, както и изготвянето на специфичен за всеки желаещ сертификат на личното му име. Не по-малък интерес предизвиква и проектът на Борян Янев и Иван Чобанов за лингвокултурологичните наблюдения върху фамилните имена на българите, немците и англичаните – финансиран от Поделение „Научна и приложна дейност“ към ПУ, – едно изследване за езикови особености, културни параметри, бит и ценностни системи. Сътрудниците от секцията „Приложна ономастика“ към ИБЕ, БАН – Мая Влахова и Надежда Данчева, представиха своите разработки върху докторските им тези, съответно за „Урбанонимите (собствените имена на вътрешноградските обекти – б.а) в София“, както и за „Диалектната лексика в микротопонимията в Западна България“. Освен всички други интересни прояви на Кръглата маса бяха презентирани доста нови български книги в областта на ономастиката: *Система на личните имена в българския и немския език*, автор Борян Янев; *Местните имена в Радомирско*, автор Анна Чолева-Димитрова; *Местните имена в езиковата комуникация и в условията на билингвизъм*, *Местните имена в Поповско*, автор Лиляна Димитрова-Тодорова; *Местните имена в Ардинско*, автор Георги Христов; *Местните имена в Луковитско*, автор Недялка Иванова; *Местните имена в Брезнишко*, автор Вельо Велев.

Надявам се да сме поставили началото на едно културно, полезно и интелигентно начинание, с което да породим или възвърнем интереса към така важната наука за собствените имена.

Отново за пълния член, или как се съчиняват „новини“

Доц. д-р Красимира ЧАКЪРОВА

Вече дни наред в българското публично пространство (печатни и електронни медии, интернет) упорито се тиражира информацията, че пълният член при имената от мъжки род е застрашен от отпадане заради заговора на група езиковеди. И тъй като в разразилата се филолого-обществено-медийна полемика бе намесено моето име, смятам за необходимо да напиша следващите редове. Вярвам, че не мълчанието, а словото може да победи мълвата.

Началото на правописната „сага“ бе поставено на 27.11.2009 г. от уводната статия на в. „Монитор“ със сензационно заглавие „Българският остава без пълнен член“. За изключително кратко време това заглавие (в различни модификации) се преекспонира в медиите, появиха се анкети по форуми, телевизии и пр. с единствен въпрос: „За или против пълния член?“

Според авторката на материала Ели Крумова езиковеди от 14 български и европейски университета са обсъждали в Пловдив въпроса за промените в българската граматика и са се обединили около становището за отпадане на пълния член в мъжки род. По-нататък „топновината“ бе разгърната в детайли: „Премахването на пълния член при писане да бъде част от бъдещата реформа на съвременния български правопис, призова колегите си доц. д-р Красимира Чакърова, един от организаторите на научната конференция „Павсиеви четения“ в Пловдивския университет „Павсий Хилендарски“. И още: „Според езиковедите е дошло времето за езикова промяна, която трябва да опрости сложните граматични норми и да доближи начина ни на говорене до писането. Правилото за пълнен и кратък

Доц. Красимира Чакърова

член е изкуствено и дали да отпадне, ще решава сериозна комисия от учени. Доц. Чакърова уточни, че езиковедите не могат да пренебрегнат влиянието на чатовите, форумите и социалните мрежи, защото тяхната небрежност налага нови норми. Телевизията, радиото и вестниците също променят начина на говорене и на писане, подчерта доц. Чакърова“.

Същия ден имах занятия до вечерта. В една от почивките с мен се свърза журналист от „Дарик“ и ме покани на кратко интервю по телефона. Приех, защото смятах, че разговорът ще бъде свързан с приключилата национална конференция с международно участие „Език – литература – обществени институции“, на която бях координатор. Прекъснах лекцията си със студентите и се включих в директното предаване. В хода на интервюто с огромна изненада научих за своето „предложение“, а и за мнението на образователния министър относно членуването. Опитах се да обясня, че в дните на научния форум не са се обсъждали правописни въпроси и никакви конкретни реформаторски призиви не са отправяни. Не успях да прикрия изумлението и объркването си. Едва после, след като потърсих информация в интернет, разбрах в какъв абсурден медиен

Разпространявайки се, мълвата набира сили.

Вергилий

сценарий съм включена.

Какво се беше случило в действителност?

При откриването на конференцията (26.11. т.г.) в качеството си на координатор дадох едновременно интервю пред присъстващите журналисти. Те се интересуваха най-вече от предстоящата кръгла маса по проблемите на българския правопис, която щеше да се състои на 4 декември. Въпросите бяха свързани с езиковата култура на младите хора, с влиянието на интернет върху писмената им практика, с най-сложните за овладяване книжовноезикови норми. Разбира се, имаше и въпрос за членуването в мъжки род, за моята позиция относно съществуващото правило. Отговорих, че от гледна точка на логиката то е неумдържимо, тъй като засяга само един от трите рода. И макар да има синтактични основания, фактът, че не обхваща цялата система, доказва неговата изкуственост в нормативния комплекс. Въпреки това обаче то не е най-трудното препятствие пред младите хора. Има доста по-сериозни проблеми пред тях, когато пишат.

Последва въпросът дали според мен правилото трябва да отпадне. Бях категорична, че това може да реши само сериозна комисия от учени, и допълних, че подобни дебати предстоят както на кръглата маса, така и на Националната конференция по проблемите на правописа, която ще се проведе през ноември следващата година. Членуването в мъжки род ще бъде една от темите, които ще се обсъждат там.

Публикацията в „Монитор“ бе пренаписала злополучното интервю. Бе отразила фактите в криво огледало. Тя бе „съчленила“ отделни фрагменти от моето изказване и бе дописала останалото. Класическа рецепта за манипулиране. В името на

„новината“, скандала, рейтинга.

Избраната стратегия не можеше да не бъде печеливша. Тя работеше на различни нива, отключваше емоции, кумулираше обществената енергия, насочвайки я към една от малкото български светини – езика. „Врагът“ бе разпознат и разобличен. С цялото ожесточение, на което е способна публицистиката. Ето два забележителни акорда на медийното порицание: „В Пловдив някои езиковедни дами пак предложиха да се кастрира книжовният ни език – да се кръцне от него досадният пълнен член, който украсява само думи в мъжки род. [...] Затова наш патриотичен дълг е да го спасим от посегателството на кастраторките. (Валери Найденов. *Долу пълният член! Не, глупава е.* – „24 часа“, 29.11.2009) и „Аргументът на анонимните езиковеди бил, че пълният член трябвало да отпадне, понеже тъкмо хунвейбините не го спазвали. По тази логика, значи, да се готвят Правилникът за движение по пътищата, Наказателният кодекс и на практика всички закони“ (Любослава Русева. *До пълната победа на бахура.* – „Дневник“, 01.12.2009). В общия хор на заклеимяването се включиха и учители, културни дейци, граждани, искрено убедени, че трябва да пазят езика от посегателство.

Не закъсня и аудиоверсията на „новината“ – избрани части от споменатото интервю бяха публикувани в <http://www.vbox7.com/> (в конструирания запис логично беше пропуснато изречението, че правилото за членуване не е най-трудното за младите хора).

Колкото и да е странно, във всичко, което се случи, аз виждам и нещо хубаво. Радвам се, че толкова много хора изказаха мнението си по въпросите на правописа.

Третокурсник филолог от университета бе избран за „Студент на годината“ в областта на хуманитаристиката

Третокурсникът във Филологическия факултет Енчо Тилев (РЕЗЕ) беше избран за „Студент на годината“ в областта на хуманитаристиката. Официалната церемония по връчването на наградите се състоя на 3 декември в Двореца на културата и спорта във Варна.

Националният приз „Студент на годината“ се присъжда за трета поредна година на студенти, постигнали високи резултати в различните професионални направления. Победителите се избират от жури, като членове в него този път бяха: доц. д-р Сергей Игнатов – министър на образованието, младежта и науката, Кирил Йорданов – кмет на Община Варна, ректори на

висши училища, членове на Националното представителство на студентските съвети и др.

Пловдивският студент бе

избран сред останалите участници заради участието си през 2009 година в множество прояви, свързани пряко или косвено със специалността,

по която се обучава в университета: обмен по програма „Еразъм“, участие в конференции и международни форуми, стипендиант на Германската служба за академичен обмен, за участието му в два международни фестивала на руския език – в Краков и Санкт Петербург. По време на церемонията Енчо Тилев заяви: „Благодаря на академичното ръководство на ПУ „Паисий Хилендарски“, на моите преподаватели от катедрите по руска филология и немска филология, а също така и на Студентския съвет при Пловдивския университет, без които днес нямаше да бъда тук“.

Вестник „Пловдивски университет“ пожелава на отличения студент нови успехи!

Отново за пълния член...

➔ от стр. 8

Че бяха емоционални, искрени, съпричастни, пък макар и невинаги толерантни. Съжалявам само, че повечето от тях спореха с една медийна фикция, опитваща се да изглежда като „истина“.

Защото истината е друга.

Не е вярно, че на 26 и 27 ноември в Пловдивския университет са се провеждали заседания, посветени на правописни въпроси. Следователно е абсурдно да се твърди, че езиковеди от 14 университета са „променяли граматиката“. (За съжаление същото погрешно твърдение бе повторено съвсем наскоро в „Телеграф“, 12.12.2009, с. 18.)

Не е вярно, че в дните на конференцията съм призовавала към премахване на конкретна членна форма. Това, че определям правилото като

изкуствено, не е основание да ми се приписват подобни намерения. Становище, аналогично на моето, са имали и имат и други български езиковеди. (Срв. напр.: „Правописът ни задължава да употребяваме (тоест да пишем) пълния член, когато съществителното е подлог или сказуемно определение на подлога, а във всички останали случаи се пише краткият член. Това правило е изцяло изкуствено и се основава на остарялото и неправилно схващане за съществуването на надежи в българския език“ (П. Пашов. *Практическа българска граматика*. София, 1989: 66-67). Винаги съм смятала, че всяка сериозна нормативна промяна в книжовния ни език би била възможна единствено след широка дискусия, в която да се включат не само специалистите езиковеди, но и цялото българско общество.

Освен това, както основателно отбелязва проф. В. Мурдаров, ако днес в обществото ни наистина се наложи идеята за отстраняването на правилото за членуване в мъжки род, „промяната не може да бъде направена по решение и предложение на отделни хора, а трябва да се извърши от Народното събрание, след като приемането му е станало със закон“ (В. Мурдаров. *Долу пълният член! Не, глупаво е.* – „24 часа“, 29.11.2009).

Невярно са представени разсъжденията ми за влиянието на интернет общуването върху писмената практика на младите хора. Въпросното влияние определям като негативно и никога не съм споделяла идеята, че евентуалните реформи в правописа трябва да се съобразят със състоянието „на чатовете, форумите и социалните мрежи, защото тях-

ната небрежност налага нови норми“.

За мен е важно да кажа това на всички, които обичат българския език, които дават цялата си енергия за неговото изучаване, преподаване и творческо претворяване, които са загрижени за неговата съдба. На моите студенти – с огромна благодарност за доверието; на моите колеги и приятели – заради подкрепата; на журналистите, отразили обективно фактите – заради професионализма и почтеността. Използвам повода да благодаря и на Ели Крумова, която, макар със закъснение, цитира с точност цялото ми изказване при откриването на Паисиевите четения („Телеграф“, 12.12.2009, с. 19).

Що се отнася до търсачите на сензации, на тях ще припомня думите на А. Рубинщайн: „Писането е удовлетворение, печатането – отговорност“.

Промоцията на абсолвентите от Филологическия факултет

Петя КОЛЕНЦОВА

Тържествената церемония по връчването на дипломите на филолозите от випуск 2009 се състоя на 28 ноември в Концертна зала – Пловдив. Още в 9:15 ч. голяма част от вече бившите студенти бяхме пред ректората. Накъдето и да погледнеше човек се виждаха развълнувани лица. Еуфорията се усещаше дори във въздуха. Някои абсолвенти, натъкмени в тоги, а други в момента обличащи се, си разменяхме шегички относно черните ни авторитетни облекла и в приповдигнато настроение се снимахме с колеги и приятели. В погледа на повечето от нас се четеше: „Не мога да повярвам, че този ден дойде!“.

Най-задаваният въпрос на неориентираните новодошли абсолвенти беше: „Къде казахте, че се раздават тогите?“. Точно тук може би трябва да вметна, че в специализирания сайт на Филологическия факултет старателно беше изложена информация къде, в какъв ред и в колко часа ще се проведе церемонията по връчване на дипломите. Всички преподаватели и колеги, положили усилия това да е така, заслужават поздравления за подробно изложената информация и организацията на промоцията. Колежка от Славянска филология с чешки се шегуваха, че когато човек разглежда презентацията с „Пауър Пойнт“, всяка стъпка на абсолвента е посочена така детайлно, сякаш разглеждаш схема за действие, изготвена от НАСА или ФБР. И след като така старателно беше предоставена схемата, сценарият на церемонията, разположението по специалности в Концертна зала и текстът на Галилеевата клетва, се чудя за какво ли преподавателите упорито настояваха да изучаваме тежките филологически дисциплини и да взимаме толкова много изпити? Ние щяхме да се ориентираме на церемонията и без тях! Но това е само в рамките на шегата... в действителност всеки следващ ден ще научава-

Шапки горе!

Снимка: Васил Кръстев

ме за какво са били нужни всички изпити и трудности.

Ако говорим сериозно, щом се настаняхме в Концертна зала и изслушахме прави академичния химн „Gaudeamus igitur“, затаихме дъх, защото осъзнахме, че това беше денят, в който се прощавахме с най-безгрижните си години – студентските. Не беше лесно, що се отнася до ученето, но бяхме в една защитена университетска среда. Извън университета всичко е различно...

Тържествената абсолвентска церемония на випуск 2009 откри проф. дфн Клео Протохристов. Тя започна с изключително топло приветствие и много хубава реч. Сякаш четеше мислите на много от нас, казвайки, че денят на удовлетворението от изминатия нелек път е настъпил и макар в течение на следването този ден да ни се е струвал така недостижим, то днес сме изненадани, че е дошъл толкова бързо.

Промоцията на Филологическия факултет бе подкрепена от водещата агенция БулУърк (BulWork), която осигури награди за отличниците на випуска.

Сред гостите беше заместник-ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов. От името на академичното ръководство на Пловдивския университет и от свое име той поздрави абсолвентите от Филологическия факултет.

Доц. Козлуджов изказа вечната истина, че нашето образование не приключва в деня на взимането на дипломите от университета, че то ще продължи не само чрез непрекъснатото учене през целия живот, а оттук нататък ще ни поеме един друг учител – Негово величество животът.

Последва полагането на Галилеевата клетва. Призивът тя да се въведе във всички университети и институти датира от 7 януари 1989 г. Това беше най-вълнуващият ритуал по време на церемонията, поне за мен. Тържественото обещание, че научните познания ще се използват само за добро и само за борба с болката и страданието, изказано пред преподавателите ни и заедно с всички останали абсолвенти, внесе чувството, че притежаваме нещо изключително ценно, което е по-важно и могъщо от всичко материално в нашия свят и то не може да има цена.

След това думата за приветствие имаше деканът на Филологическия факултет доц. д-р Живко Иванов, който посочи, че макар денят на нашето завършване да е настъпил, ни чака едно продължително учене през целия живот и пожела той да бъде дълъг и смислен. След което цитира курioзни случаи на закъснели абсолвенти, някак сдобили се с дипломи,

или пък хора, познати в общественото пространство, които са дори без основно образование. След това деканът на ФФ цитира забележителни слова на Захари Стоянов. Не пропусна и днешната действителност, разбулваща се във форумите – желанието за диплома на някои млади хора, а не за учение и знание и откритото търгуване с дипломи в интернет пространството. Речта на доц. д-р Живко Иванов беше изключително интересна, засягаща наболели проблеми и разкриваща какво се случва днес с българското образование. Деканът завърши с положителния призив: „След годините на университетското образование ви пожелавам да сте готови за нови усещания и нови предизвикателства! На добър път!“

От името на абсолвентите обръщение към преподавателите и колегите направи Десислава Крушарова от специалност Български език и руски език. В речта си тя изказа общите чувства, вълнуващи всички дипломиращи се филолози.

Дипломите на първенците по успех връчи заместник-ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов. Той награди 34 отличници и поздрави 389-те абсолвенти.

Останалите абсолвенти получиха дипломите си от предишния декан на ФФ доц. д-р Иван Чобанов и настоящия доц. д-р Живко Иванов.

За тези, които останаха до края на церемонията, празникът завърши с общи снимки и полет на шапките пред Военния клуб.

На колегите бих искала да кажа, че раздялата ни днес е само привидна. Сега ние сме не по-малко свързани от преди – както един с друг, така и с преподавателите ни от ФФ. Причината най-добре е формулирала Десислава Крушарова в речта си по време на церемонията:... защото словото е, което ни свързва, то е навремево – вечното и живото!“.

Промоцията на абсолвентите от Факултета по математика и информатика

Абсолвентите от 45-ия випуск на Факултета по математика и информатика получиха своите дипломи. Часът на срещата беше същият, но мястото – променено. Тържествената промоция се състоя в конгресния център на Пловдивския панаир, като идеята беше абсолвентите, родителите и гостите да са заедно в една зала. Но както отбеляза деканът доц. д-р Асен Рахнев и залата с 600 места се оказа малка, за да побере всички присъстващи.

По традиция преди церемонията имаше културна програма – младите изпълнители от Театрално ателие „Чарли“ и от АМТИИ повдигнаха настроението в залата, не че то липсваше до този момент.

Доц. Рахнев представи официалните гости – заместник-метът на Община Пловдив Красимир Ангелов, заместник-ректорът на Пловдивския университет доц. д-р Запрян Козлуджов, спомоществателите – в лицето на Кирил Стефанов от CSC, Галина Иванова – Ейсик Депо, Димитър Колев – Зеебургер Информатик, Станислав Овчаров – Мусала софт, и Иван Соколов от Международен панаир – Пловдив.

Дойде ред и на привет-

Фемейсти

Снимка: Тодор Арнаудов-Тош

ствията. Г-н Красимир Ангелов пожела на абсолвентите да се реализират в България, но ако съдбата ги принуди да станат президенти в Силиконовата долина или на друго място по света, да не забравят, че са научили това, което знаят, тук, в най-хубавия град на света.

Доц. Козлуджов изрази убеждението си, че абсолвентите, защитавайки професионалната си чест и авторитет, ще защитят честта, достойнството и авторитета на институцията, която ги е подготвила – Факултета по математика и информатика на Пловдивския университет.

В думите на Радка Колева – бакалавър по математика и един от отличниците, имаше не само чувство на благодарност и признание към преподавателите, но и се усещаше атмосферата във ФМИ: „Тук прекарах четири от най-хубавите години в моя живот, а срещнах и любовта на живота си“.

Магистърът по информатика Радослав Радев пожела на колегите си да не се страхуват от грешките, а да търсят нови светове и да създават живота около себе си: „Ако досега ние се уповавахме на нашите родители и учители, днес ние вече трябва да разчитаме на самите

себе си, за да може утре други да се упоават на самите нас“.

И този път беше спасена традицията ФМИ да има най-много отличници. От 289 абсолвенти отлична диплома получиха 111. С най-висок успех при бакалаврите е Георги Краев – Информатика (редовно обучение). В пет от деветте магистърски специалности 9 души завършват с успех 6.00: Иванка Николова, Александра Ристеска, Десислава Войникова – Приложна математика, Антония Ламбова, Радослав Радев – Бизнес информатика с английски език, Мария Кръстановна – Обучение по информатика и ИТ в училище, Нина Кънева, Елена Цветкова – Обучение по ИТ в началното училище, Пенка Илиева – Обучение по ИТ в прогимназията. Дипломите на отличниците връчиха г-н Красимир Ангелов и доц. Запрян Козлуджов, а на останалите – доц. Асен Рахнев и заместник-деканите доц. Снежана Гочева, доц. Владимир Шкуртов, доц. Манчо Манев и доц. Христо Крушков.

А както повелява традицията във факултета – вечерта се развихри и абсолвентският купон. Който е бил, може да разкаже...

„Пловдивски университет“

Слово на абсолвентката Десислава Крушарова

Приветствам всички, присъстващи на това забележително събитие!

Исклучително съм развълнувана от предоставената ми възможност да кажа няколко добри думи от името на всички нас, дипломиращите се филолози, в този тържествен ден!

Нека първо се обърна към нашите преподаватели:

*„Няма ученик по-горен от учителя си;
но всеки, след като се усъвършенства,
ще бъде като учителя си.“*

Лука, 6:40“

На нас ни преподавахте Вие, просветени и доказали се хора в науката, ето защо заслужавате нашето уважение!

Знанията не бива да са само сведения – те трябва да способстват за доброто на човечеството! Ние, като част от него, усетихме това! Приемете нашата признателност!

Помнете, че Вие ни учехте не само като учени, а и като обикновени хора – благотворно доизграждахте личността ни чрез своя жизнен опит – дължим Ви обичта си!

Както всичко, което сте ни дали, ще бъде винаги с нас, така и самите Вие ще останете в сърцата ни!

Защото Словото е, което ни свързва! То е надвремево – вечното и живото. За Него Книгата на книгите ни казва, че е истинската светлина, която

дойде на света, за да осветлява всеки човек.

Именно поради това ние, *скъпи колеги*, трябва да сме щастливи днес! Защото през тези четири или пет години ни учеха да държим това най-мощно оръжие в благородното поприще, което избрахме – филологията! Убедихме се, че сред него няма трудни дисциплини, а повече или по-малко занимателни, в един факултет с дългогодишна традиция, в един университет с благодатна атмосфера.

Да, дипломата от това учение ще е значима за успеха ни в живота. А животът днес е свят, в който материалното все по-свирепо надделява. Ето защо

ще бъде важно да прилагаме знанията си, да осъществяваме чрез тях собствени идеи – по този начин ще възвращаваме престижа на филолога. И всички заедно ще влагаме от себе си в непрестанния строеж на университетското познание!

Завършвайки обръщението си към колегите, ще кажа само още три неща:

Да бъдем горди, защото днес го заслужаваме!

Да останем скромни, защото утре има още много за правене!

И най-важното: да бъдем благодарни, защото вчера, днес и утре ние сме нищо без онези, които ни обичат!

Успех на всички!

25 ГОДИНИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ ПУ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

Доц. д-р Дора ЛЕВТЕРОВА
декан на Педагогическия факултет

Пловдивският университет наследява десетилетни традиции в града, поставени от полувисшия Институт за прогимназиални учители и Държавния университет (с агрономо-лесовъдски и медицински факултети). Истинското му начало е положено с държавен указ от 1 юли 1961 г. за откриване на Висш педагогически институт за подготовка на учители по математика, физи-

ка, химия и биология. Първ ректор е проф. д-н Живко Ламбрев, а административната и учебната дейност са организирани в общ Природонаучен факултет.

През 1972 г. Висшият педагогически институт се преобразува в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. През 1972 година е създадена сборна Катедра по педагогика, психология и методика на обучението. Така се зараждат хуманитарни и педагогически традиции, върху чиято основа вече може да се изгради нещо ново.

В ранната есен на 1984 год. прага на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, който към този момент има вече 22-годишна история, прекращават първите студенти в новооткритите специалности „Предучилищна педагогика“ и „Начална училищна педагогика“. (Твърде скоро започват да ги наричат – както и досега – ПУП и НУП).

Събитието на първ поглед не изглежда епохално, но то е вплетено в личните съдби на хиляди млади хора, на стотици техни преподаватели, а може да се твърди, че то е дало отражение и върху равнището на началното образование и предучилищното възпитание не само на пловдивския регион, но и на цялата страна. Защото дотогава специалисти с висше образование по предучилищна и начална педагогика са се готвили само във ВПИ – Благоевград (днес – ЮЗУ „Неофит Рилски“).

Още първите випуски са многобройни – с по около 100 студенти. Двете нови специалности провокират създаването на нов факултет – **Педагогически факултет**, който за известно време съществува като **Филолого-педагогически**, оглавяван от декана проф. д-н Иван Куцаров (тогава доцент), понастоящем ректор на университета. Той е първият организатор на новите специалности, подпомаган от първия си заместник-декан доц. Петрия Грозданова, от ръководителя на катедра „Педагогика, психология и методика на обучението“ доц. Костадин Ватахов (тази катедра става първото структурно и организационно звено на бъдещия факултет), а малко по-късно се включва и доц. Райка Ангелова. Те подготвят учебната документация (първите учебни планове и програми следват образците на ВПИ – Благоевград), организират учебния процес и административното обслужване.

Година по-късно, **през 1986 г.** се обособяват и новите самостоятелни катедри:

– **катедра „Педагогика и психология“** с първ ръководител доц. к-н Тодор Гайдаров, по-късно временно ръководена от гл. ас. к-н Атина Блянтова, а от 1986 г. – от доц. к-н (по-късно проф. д-н) Димитър Митев. Настоящ ръководител на катедрата е доц. д-р Дора Левтерова;

– **катедра „Предучилищна педагогика“** с първ ръководител доц. к-н Силвия Михайлова, по-късно за кратко ръководена от

На преден план отдясно наляво: проф. Румен Стаматов, доц. Дора Левтерова, проф. Иван Куцаров.

гл. ас. д-р Симо Иванов. Ръководител на катедрата от 1994 год. е доц. к-н (сега проф. д-н) Пламен Радев;

– **катедра „Начална училищна педагогика“** с първ ръководител доц. к-н Райка Ангелова. Трети мандат вече катедрата се ръководи от доц. д-р Румяна Кожухарова;

– **катедра „Естетическо възпитание“** с първ ръководител доц. к-н (сега проф. д-н) Георги Петков. От 1993 год. катедрата се ръководи от доц. д-р (сега проф. д-н) Румен Стаматов, а от 2003 год. от доц. д-р Бисер Дамьянов;

– **катедра „Музика“** с първ ръководител доц. д-р (сега проф.) Пенка Минчева (съвместител). По-късно ръководител на кате-

драта е доц. д-р Елена Арнаудова, а понастоящем доц. д-р Таня Бурдева;

– **катедра „Теория и методика на физическото възпитание и спорта“**, основана през 1995 година и ръководена досега от доц. д-р (сега проф. д-н) Веселин Маргаритов;

– **катедра „Методика на преподаването“**, ръководена от доц. к-н Костадин Ватахов, а след това от доц. к-н Мария Кабанова. По-късно нейните членове преминават към катедри по методика на обучението към съответните факултети.

През 1990 год. от Педагогическия факултет се отделят филологическите специалности и негов декан става **доц. Любен Портев**. Заместник-декани са доц. к-н Борис Йорданов, доц. к-н (днес – проф. д-н) Бистра Ганчева, доц. к-н Райка Ангелова, доц. к-н Боянка Матеева. През 1993 год. за декан е избран доц. д-р (по-късно проф. д-н) **Пламен Радев**. Негови заместници са доц. Антонета Кръстева, доц. д-р Васил Милушев, доц. д-р Стоянка Желева през първия и през втория мандат: доц. д-р Румяна Танкова и проф. д-н Веселин Маргаритов.

Настоящ декан на Педагогическия факултет е **доц. д-р Дора Левтерова**, избрана през 2003 год. (преди това – заместник-ректор на университета). В нейния първи екип са заместник-декани доц. д-р Румяна Танкова, проф. д-н Веселин Маргаритов и доц. д-н Румен Стаматов. Понастоящем заместник-декани са доц. д-н Валентина Маргаритова, доц. д-р Даниела Маркова и проф. д-н Румен Стаматов.

➔ от стр. 12

Различието в изписването на научните степени – кандидат на съответните науки, доктор и доктор на науките – е предпочетено, за да се укаже състоянието към момента на събитието според действащия тогава закон.

Факултетът укрепва и нараства. След първите специалности – „ПУП“ и „НУП“ – започват да се появяват и нови.

През 1992/93 учебна година е открита „хибридната“ специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“.

През 1994/1995 г. стартира обучението в специалност „Физическо възпитание“.

През учебната 1995/96 год. Педагогическият факултет се разширява с нови две специалности: „Специална педагогика“ и „Социална педагогика“.

От 1995/1996 г. до 1998/1999 г. се провежда обучението само на един випуск от специалностите: „Социални дейности“ и „Административен и здравен мениджмънт“.

През 1997/98 учебна година са открити още три специалности: „Предучилищна педагогика и чужд език“, „Начална училищна педагогика и чужд език“ (те заменят предишните ПУП и НУП) и „Педагогика“.

Провежда се обучение на три випуска по специалността „Синтетично сценично изкуство“ в периода 1994 – 2000 г.

През 2003/2004 год. стартира и специалността „Актьорство за драматичен театър“.

През 2004/2005 год. започва обучението на първите студенти от най-новата специалност „Психология“ и на 40 чуждестранни студенти от специалност „Спортна педагогика“ (Германия, Швеция, Белгия, Турция, Италия).

През 2006/2007 год. започват да се обучават студенти в специалност „Педагогика на обучението по музика“ в учебния комплекс в гр. Пазарджик.

През 2007/2008 год. стартират специалности „Социални дейности“ и „Джаз и поп пеене“, като обучението също се провежда в учебния комплекс в гр. Пазарджик.

През 2008/2009 год. започва обучение на специалност „Педагогика на изобразителното изкуство“, също в учебния комплекс в гр. Пазарджик.

Във всички тези специалности се получава образователно-квалификационната степен „Бакалавър“.

От 1984 до 1996 год. в редица градове извън Пловдив се провежда изнесено обучение на големи курсове студенти, получаващи висше бакалавърско образование след полувисше, с тригодишен срок на обучение, по специалностите „Предучилищна педагогика“ и „Начална училищна педагогика“. В Бургас, Хасково, Стара Загора, Пазарджик, Смолян и Кърджали се обучават хиляди студенти, повишили своето образование и професионална квалификация в Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

През юбилейната 2009/2010 година в Педагогически факултет

Момент от празничната програма

Много гости уважиха факултета

се провежда обучение по **13 бакалавърски специалности**, в три от които освен редовно има и задочно обучение, а от предлаганите **42 магистърски програми** през настоящата учебна година обучение има в 26.

За научния и творчески потенциал на Педагогическия факултет е показателен и фактът, че в него се реализира обучение за **образователната и научна степен „доктор“ в 8 специалности**. В процедура на акредитация е и ОНС „доктор по театрознание и театрално изкуство“.

Общо за целия 25 годишен период на съществуване на факултета в него са получили висшето си образование над 20 000 студенти.

От 2004 година към Педагогически факултет функционира и **Факултетен Специализиран научен съвет по педагогика** с председател доц. д-р Румяна Танкова, заместник-председател доц. д-р Даниела Маркова и научен секретар доц. д-р Валентина Маргаритова.

В Педагогическия факултет се провеждат и множество **допълнителни специализации, курсове за придобиване на педагогическа правоспособност и допълнителни квалификации**.

Значителна част от тях са по заявка на определени институции, организации и фирми. Връзката с потребителите на кадри, както настоящи, така и потенциални, е един от постоянните приоритети на Факултета.

В контекста на константни релации с бизнеса и практиката в Педагогически факултет е създаден **през 2006 г. Центърът за кариерно ориентиране и развитие**, който предоставя висококачествени услуги, свързани с кариерното ориентиране на студентите; съдейства за развитие на връзките и сътрудничеството в областта на кариерното ориентиране и кариерното развитие между университета и организациите на бизнеса, публичната администрация и другите области на социално-икономическия живот; подпомага тяхната успешна професионална реализация и следи кариерното развитие на младите специалисти от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Успешното функциониране на Педагогическия факултет би било невъзможно без активната и съзнателна всекидневна работа на академичния и административния персонал. Към **административния екип** се включват:

секретарите на факултета: Бинка Дякова (преминала на друга работа), Магдалена Атанасова (сега пенсионер), **Стойка Спасова;**

техническите изпълнители на катедрите: **Йорданка Пеева, Янка Колева, Надя Ташева, Амалия Урумова, Женья Найденова, Росица Вълева** (преминала на друга работа), Николинка Найденова (преминала на друга работа);

➤ от стр. 13

организаторите на учебния процес: Димитър Бойков (сега началник на „Учебен отдел“), Биляна Пехливанова (сега пенсионер), **Сафет Мустафов, Адреана Катушева, Кръстьо Казаков, Антон Боев;**

инспекторите на специалностите към „Учебен отдел“ – **Рени Друмева (Червенкова), Йорданка Господинова, Радослава Христова, Ягодка Шопова,** Таня Христова (преминала на друга работа), Павлина Кичева (преминала на друга работа), Мария Павлова (сега главен асистент), Таня Стоянова (сега инспектор на специалност „Право“), Ненка Трайкова (сега инспектор на специалност „Математика и информатика“), Настя Тухлова (преминала на друга работа), Петя Иванова (преминала на друга работа), Владислава Шопова, Йочка Шулекова (преминала на друга работа), Петя Лупова;

Още в „младата възраст“ на факултета научноизследователската активност на преподавателите успешно върви редом с преподавателската им работа.

Ежегодно се провеждат семинари и дискусии по отделни научни проблеми в катедрите. Налице е тенденция за годишна периодичност и на студентските конференции, както в традиционния формат, така и във виртуални модели на осъществяване.

За изтеклите две десетилетия в Педагогическия факултет са гостували и сътрудничили в някаква форма (преподаване или консултиране, разработване на съвместни проекти или обмяна на опит, участие в научни форуми и програми и т. н.) много авторитетни **чуждестранни учени**. Някои от тях са:

Акад. Василий Давидов, проф. Виктор Слободчиков, проф. Володар Краевски – Русия, проф. Петер Карстание – Холандия, проф. Андерс Олсон и проф. Клеас Малмберг – Швеция, проф. Гиора Дроми – Израел, проф. Жан-Клод Мюра – Франция, проф. Блаже Китанов – Република Македония, проф. Джек Холбрук, проф. Мик Дюн, проф. Катрин Новис и проф. Малком Смит – всички от Англия, проф. Кларк Ръсел – САЩ, проф. Мая Любич – Хърватска, проф. Луиш Маркеш и проф. Нилза Коца – Португалия, проф. Александър Наласковски – Полша, проф. Керншпехт – Германия, проф. Ангел Джамбазовски – Македония, проф. д-р Токуз – Турция, доц. Оливър Кан – Австрия, проф. Драгана Йовович – Белградски университет, Сърбия, Чернагора, проф. Тамара Захарук и проф. Анна Клим-Климашевска – Полша, проф. Татьяна Мешкова, проф. Бронюс Айсмонтас, проф. Фарит Сафуанов, проф. Марина Егорова, проф. Марина Ковтунович – Руска федерация и много др. Почти невъзможно е да се визират всички контакти...

Много преподаватели от Педагогическия факултет участват активно в разработването и реализирането на национални и международни научни проекти по следните грантове и програми:

– фонд Научни изследвания към МОНМ; Програма „Фар“; Програма „Фар – Социална интеграция“; Програма „МАТРА“; „Леонардо да Винчи“; „Грюндвиг“; „СИСТЕМ – Модул“; „ЮНЕСКО – Проект 2000 +“; „Отворено общество“; Световна банка; „Холандски фондации“; Сорбоната; „Сократес“; ECOTECH; Структурни фондове и програми и др.

Международните контакти на факултета зачестяват. В резултат на активните контакти с учени и специалисти от други държави се отбелязва и засилено присъствие на чуждестранни студенти. В аудиториите на Педагогическия факултет има все повече млади хора от близки, а и от по-далечни чужди страни, като Гърция, Турция, Белгия, Македония, Беларус, Кипър, Кувейт, Франция, Великобритания, Германия и др.

Първите хабилизации, първите учебници, първите специали-

зации и участия в научни форуми в чужбина през първите години са рядкост в Педагогическия факултет. Днес тези събития зачестяват, те са вече ежедневие и доказват, че факултетът е набрал добра скорост в своето развитие и има успешно научно присъствие в академичното пространство.

Изправени пред невъзможността да посочим всичко интересно и значимо, ще предпочетем да се ограничим само с това, с което традиционно се гордее и се отчита академичната общност – постиженията в науката.

Невъзможно е да се изброи и отчете всичко, постигнато през четвърт век във факултета юбиляр. Най-малкото защото то непрекъснато се „мултиплицира“ в успехите и постиженията и на нашите бивши възпитаници, а и на техните възпитаници... Днес сред нашите бивши студенти има:

- хиляди чудесни учители и други дейци на образователния фронт (директори, експерти в РИО на МОН, МОН и др.);
- прекрасни ресурсни учители;
- някои от тях вече са наши колеги – членове на академичния състав на Педагогическия факултет;
- заемащи редови и ръководни позиции в страната (МОНМ, ДАЗД, Агенция за социално подпомагане, МВР, МВНР, КАТ, ДАИ,

Български митници и т.н.)

– ангажирани в политически и управленски функции (депутати, кметове, заместник-кметове и др.);

– шампиони и медалисти от олимпийски игри и световни и национални първенства;

– ръководители на НПО;

– специалисти в областта на превантивната педагогика (детски педагогически стаи и т.н.);

– изявени личности в театралната сфера;

– популярни музикални изпълнители;

– водещи професионалисти в областта на модния дизайн;

– известни личности от медиите;

– заемащи престижни постове в други държави (Ангола, Мароко, Лаос, Нигерия, Гърция) и др.

Ще трябва да споменем чудесните изяви на първия (още преди 19 години!) Академичен хор, съставен почти само от наши студенти от първите випуски – той беше един от най-добрите в Европа, както и изявите на сегашния му, нов състав, който бързо набира творчески сили.

Трябва да добавим още ярките постижения на театралния състав – истински новатор в своята област и получил признание в страната и чужбина.

Невъзможно е да се пропуснат и постиженията на спортните отбори по баскетбол, футбол, лека атлетика, аеробика, плуване, тенис и др., които заемат престижни места в челните тройки на студентски първенства.

Необходимо е да се отбележат и резултативните участия на студентите ни в научни конференции, конгреси и семинари; национални и международни проекти и др.

Трудно е четвърт век да се събере в няколко страници.

Зад всяко име, факт и цифра се крият ентузиазъм, инициативи, упорит труд, безсънни нощи, напрежение и удоволствие от постигнатото.

Зад всяка синтезирана представена дума могат да се изведат идеи, мечти, спорове и решения. Всички събития, личности и постижения в Педагогическия факултет на Пловдивския университет го представят пред света и пред самия него.

25 години са вече години на осъзнато и заявено присъствие в академичната общност.

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК, КОЛЕГИ!!!

ЧЕСТИТ ЮБИЛЕЙ!

Абсолвентите полагат Галилеевата клетва

Юбилеят на Педагогическия факултет беше отбелязан с научни, артистични и спортни прояви на преподаватели и студенти

На юбилейната годишнина преподавателите и студентите от Педагогическия факултет посветиха редица изяви.

Студенти от специалностите:

- „Музика“ и „Джаз и поп“ изнесоха концерти в комплекс Пазарджик и Тържествен концерт в залата на учебния театър в ректората на ПУ;
- „Физическо възпитание“ в зала „Академик“ проведе волейболна среща между ПУ и МУ (жени), тенис на корт по двойки и открит час по аеробика;
- „Актьорство за драматичен театър“ имаха представления на всеки от отделните курсове – класовете на доц. Гиндева, проф. Сотирова, проф. Налбантов, проф. Сейкова;
- „Изобразително изкуство“ представиха изложба – живопис и графика, във фоайето на I етаж на Нова сграда.

Преподавателите от Педагогическия факултет организираха семинари и творчески срещи, които се представят в няколко **научни издания**: Юбилейния брой на списание „Педагогика“, юбилеен брой на списание „Приложна психология“ и юбилеен сборник.

Във финален план бе **тържествената церемония**, състояла се на 04.12.2009 година в Нова сграда на университета, в която се включи и промоцията на 25-я випуск на Педагогическия факултет.

На тържествената церемония присъстваха: ректорът на ПУ „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Иван Куцаров, заместник-областният управител Георги Игнатов, районните кметове Райна Петрова, Александър Колев, Здравко Димитров, представител на Акредитационния съвет на НАОА – проф. Брайков, деканът на Педагогическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ доц. И. Тепавичаров, Иван Гълъбов – началник-сектор Областно звено „Изпълнение на наказанията“ в Пловдив, деканът на Педагогическия факултет на ШУ „Еп. Константин Преславски“ доц. М. Бонева, деканите на факултети от Пловдивския университет, директорът на филиала в Смолян доц. Иван Чобанов, директорът на филиала в Кърджали проф. Людмил Спасов, проф. Никола

Деканът доц. д-р Дора Левтерова пред юбилейната торта

Балабанов, проф. Димитър Митев, проф. Людмил Мавлов – доктор хонорис кауза на Пловдивския университет, студенти, преподаватели и административен състав.

На тържествената церемония Педагогическият факултет бе удостоен с **почетния знак** на ПУ „Паисий Хилендарски“, с **почетния знак** на МГППУ – Руска федерация, с **почетния знак** на Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Педагогическият факултет бе приветстван с **видео поздрав** от проф. д-р И. Панайотов – председател на Акредитационния съвет на НАОА, от проф. Т. Захарук – заместник-ректор на Академия Подласка – Полша, от проф. Гари Шнелерт – заместник-декан на Факултет по Педагогика в Университета в Северна Дакота, САЩ, проф. Джон Хувърт – декан на Педагогически факултет в Държавния университет Сент Клауд, САЩ.

Бяха получени **поздравителни адреси** от Валъри Чарман – Университета в Уорчестър, от Джеф Уевър – Медико-Педагогически център „Св. Франциск“ – Белгия, ректора на ШУ „Еп. Константин Преславски“ проф. М. Георгиева, от ректора на БСУ проф. Чобанов, председателя на Синдиката на българските учители Янка Такева, от декана на Факултета по предучилищна и начална училищна педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“ проф. Б. Ангелов, от Педагогическия факултет на Югозападния университет.

След полагане на **Галилеевата клетва**, отличниците от различните специалности на Педагогическия факултет получиха своите дипломи и награди. За 25-годишнината на Педагогическия факултет наградите бяха подготвени от студенти от специалност „Изобразително изкуство“ – картини и пластики. Беше връчена **Специалната награда на името на проф. Ангушев** за отличен успех и активна изследователска и обществена дейност на абсолвентката Жанета Манахилова от специалност „Психология“.

Абсолвентите поздравиха деканското ръководство и преподавателите с емоционално слово. Тържествената церемония завърши с тържествен концерт с участието на детска вокална група и на студенти от специалностите „Музика“ и „Джаз и поп изпълнителско изкуство“.

Празникът по случай 25-годишнината на Педагогическия факултет приключи с вечерен коктейл в Новотел Пловдив.

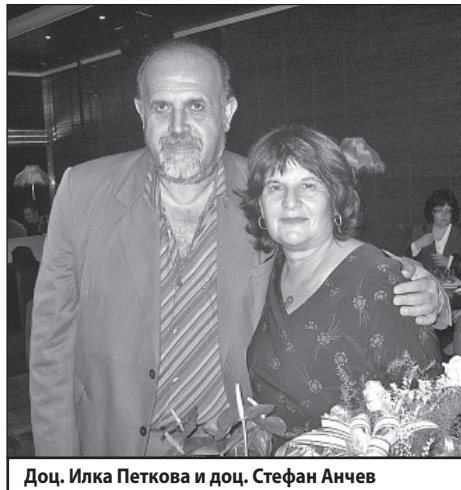
Най-чаканият момент – връчването на дипломите

Юбилейна конференция, посветена на доц. д-р Илка Петкова

Гл. ас. д-р Симеон КАЦАРОВ

В Пловдивския университет се провежда национална научна конференция с международно участие „Държавата, обществото и историята“ по случай юбилея на доц. д-р Илка Петкова заместник-декан на Философско-историческия факултет. Тя бе организирана от катедра „Обща история и археология“, с ръководител доц. д-р Иван Джамбов.

За два дни Пловдив се превърна в средище на историческата общност. Участие заявиха над 60 учени от най-големите университети и научни центрове: СУ „Св. Климент Охридски“, Института по история при БАН, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, Национален археологически институт с музей при БАН, Бургаския свободен университет и др. Трябва да се спомене, че една не малка част от участниците са лично свързани с

Доц. Илка Петкова и доц. Стефан Анчев

доц. Петкова – бивши и настоящи студенти, колеги, работили заедно с нея, както и дипломанти.

При откриването на конференцията бяха отправени много топли думи и

благодарности към доц. Илка Петкова от представители на всички звена, в които е работила тя като ръководител на катедра, заместник-декан и заместник-ректор, за нейните научни достижения и за човешкото ѝ отношение към колегите и студентите. Пленарните доклади на проф. Василка Тъпкова-Заимова („Смених едно царство за друго“) и проф. Петър Ангелов („Западният човек в представите на средновековния българин“) бяха тясно свързани със сферата на научни дирения на юбиляра – Средновековна и Византийска история.

Работата на конференцията премина в две направления: „Археология, антична и средновековна история“ и „Нова и съвременна история“. При закриването организаторите и участниците отчетоха високата научна стойност на докладите и нуждата от задълбочаване на контактите между различните научни центрове в България.

Проф. дин Димитър Саздов, Университет за национално и световно стопанство:

С Илка Петкова се познаваме от студентските години. След това аз се насочих към новата история, а тя продължи да работи по теми, свързани с медиевистиката. Оформи се като един много добър византолог. Когато бях секретар на ред-колегията на научните трудове на Великотърновския университет и носех изследванията за рецензии при изтъкнати наши учени за рецензии в София, те винаги даваха висока оценка за работите на Илка Петкова. Такава оценка получи и при защитата на дисертацията си, после и на доцентурата.

Като преподавател е обаятелна и студентите се отнасят с уважение към нея. За Илка може само хубави думи да се кажат. Спомням си, че като млад асистент пътуваше на собствени разноски в Западна Европа, за да напише дисертацията си. Упорит човек, отдаден на науката!

Проф. дин Петър Ангелов, СУ „Св. Климент Охридски“:

Ние се познаваме повече от 30 години. Срещали сме се в дома на баща ми –

Как интерпретират научния профил на доц. Илка Петкова, попитахме авторитетни личности в съвременната историческа наука. Интервюираните изследователи преподават във водещите български висши училища. За читателите на „Пловдивски университет“ поясняваме, че доц. Илка Петкова е преподавала във Великотърновския, Шуменския и Югозападния университет.

акад. Димитър Ангелов. Тя търсеше неговата подкрепа и съвети и още оттогава имах впечатлението, че се захвана с една малко разработена тема, каквато е историята на Българския северозапад, на което е посветена и дисертацията ѝ. Илка Петкова заработи във Великотърновския университет сред много добри професионалисти и навлезе в една балканистична проблематика, свързана с историята на Византия.

Бих казал, че прояви качествата на много прецизен учен, който не се поддава на ефектните твърдения и тези, които винаги могат да съществуват в медиевистиката, защото изворите са малко.

Нароили са се много хора, които смятат, че Средновековието е лесно за изследване, но ние, професионалистите, в това число и Илка, много внимаваме. С нейното привличане Пловдивският университет случи, защото тя има много богата кариера.

Пловдив привлече утвърден учен, за да засили проходило-то младо историческо образование тук. Тя имаше мисията да е сред първостроителите на Философско-историческия факултет.

Доц. д-р Костадин Паев, ЮЗУ „Неофит Рилски“:

Контактувал съм много с нея. Познавам значителна част от трудовете ѝ. Тя е много ценен учен с интересни проучвания и богат опит. Оценките на колегите са изключително положителни.

Доц. Петкова беше при нас заместник-ректор: колега, който е много уважаван, много ценен и преди всичко човек, с когото се контактува много лесно и могат да се намерят ползотворни решения. Мнението на цялата академична общност в Благоевград за доц. Илка Петкова е изключително високо. Мисля, че Пловдивският университет спечели с нейното приобщаване.

Проф. дин Иван Стоянов, ШУ „Епископ Константин Преславски“:

Ние сме състуденти. Познавам творчеството ѝ. Приятно изненадан съм от форума, университета и от града. Доц. Илка Петкова е човек с особена забележителност във византинистиката и има огромен талант да привлича млади хора, което е много важно за един учен и преподавател. Тя се разви като много добър специалист и преподавател.

Доц. д-р Стефан Анчев, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“:

Доц. Илка Петкова изигра водеща роля, когато прохожда в научната област като студент. Тогава имаше студентски съревнования и написах реферат, с който спечелих награда на републиканско ниво. Тя успокояваше студентите, че когато обичаш и вярваш в това, което пишеш, ти ще постигнеш успех. Тя е мой учител. С тази обиколка (Велико Търново, Шумен, Благоевград) доц. Петкова обедини вузовете в България. Навсякъде е помагала по същия начин, както по времето, когато беше млада преподавателка, а аз бях студент.

**Интервютата направи
Тенчо ДЕРЕКУВЛИЕВ**

Доц. д-р Илка Петкова: Лекцията и семинарът да се превърнат в действена форма за научно общуване

- Доц. Петкова, държавата и обществото ли са основните субекти в историческия процес, ако погледнем към наслоната на посветената Ви конференция?

- Най-общо казано – да, но нека не забравяме, че държавата е организация на обществото на определен етап от неговото развитие, а обществото е общност от хора, индивиди. Така че всъщност именно хората са основният субект в историческия процес. И точно в този хуманизиран, чисто човешки план би следвало да се схваща и замисълът на конференцията. Това, от своя страна, обяснява и многообразието на докладите, изнесени от колегите, които бяха така любезни да вземат участие. Благодаря им от сърце, защото те дойдоха от всички краища от страната – София, Велико Търново, Шумен, Свищов, Бургас, а също и от Република Гърция.

- Специалист сте по история на Византия и средновековна обща история – може би два контекста, допълващи идеята за историческата роля на България. Какво изпъква в този ракурс?

- Наистина, разгледана в посочените два контекста, българската средновековна история става много по-разбираема, както и историческата роля на България в средновековна Европа – много по-понятна. Ще си послужи с два примера. През 705 г. във Византия настъпват междуособици. Юстиниан II (685-695), (705-711) с метеж е свален от престола и след позорно отрязване на носа, от тук – произлизащо му „ринотмет“ – носоотрязан, изпратен на заточение в Херсон, на Кримския полуостров. Впоследствие той бяга при хазарския хаган във Фанагория. Оженва се за дъщеря му и планира да си върне престола с негова помощ. Император Тибериус II (698-705) склонява хагана да предаде беглеца срещу щедри подаръци и Юстиниан II е принуден да бяга отново и да търси съдействието на хан Тер-

вел (701-722), с чиято помощ от 15 000-хилядна войска успява да си върне престола. В отплата на Тервел е дарена титлата „кесар“ – най-високата титла в Империята, след тази на „василевса“. За пръв и последен път титлата е дарена на чужд владетел, което само по себе си е показател за значимостта на направеното от българския хан и ролята на България във вътрешнополитическия живот на Империята в този критичен момент. На Тервел са дадени също така щедри подаръци – златни монети, копринени платове и златотъкани одежди, и е възобновен ежегодният данък, който Византия плаща от 681 г. Отстъпена е и областта Загоре (между Източна Стара планина и Странджа), което е първото териториално разширение на българската държава на юг от Балкана. В резултат на това авторитетът на българския владетел пред поданиците му нараства, както и сред славянските племена на полуострова, което има положителен резонанс с оглед на бъдещото включване на много от тях в пределите на България.

Пак при Тервел, през 717-718, когато арабите за втори път обсаждат Константинопол по суша и по море, българите се намесват, за да подпомогнат Лъв III Сириец (717-741), който благодарение на това, както и на своите войнски умения и гръцки огън (смола, сяра, селитра, колофон, горящи във вода) успява да запази столицата. Българите нападат арабите по суша в тила им и избиват 22 000 души. Така те помагат за спиране на арабската инвазия на Балканите и съхраняването на византийската християнска цивилизация – един изключителен принос в съкровищницата на човечеството.

Чрез събитията от 705 и 717-718 г. хан Тервел и българите влизат триумфално в историята на Европа и неслучайно интересът към тях е изключително голям както от страна на западноевропейските средновековни хронисти, така и от страна на

хуманистическата историография.

Вторият пример, който искам да приведа, е със съдбата на Кирило-Методиевото дело. На фона на сложните и динамично променящи се военнополитически взаимоотношения в средновековна Европа през IX в. и във връзка с усилията на великоморавския княз Ростислав (846-870) да запази суверенитета на държавата си от посегателствата на немското кралство става възможно и организирането в 862 г. на византийската мисия, оглавявана от Константин-Кирил и Методий. След поредица от перипетии и усилия в крайна сметка Кирило-Методиевото дело е разгромено във Великоморавия, за да бъде продължено в българската държава след идването на оцелелите ученици с дейната помощ на княз Борис-Михаил и българската аристокрация. В резултат на това се създават книжовни школи и продукция с общославянско значение. В случая ролята на България е безспорна. Ако не беше тя, нямаше да има и Кирило-Методиево дело. Нямаше да бъде създадена славянската книжнина и славянската християнска култура. С други думи, ролята на българската държава наистина може да се оцени само ако се разглежда във връзка с византийската, а в по-широк план и с общеевропейската средновековна история.

- В интервюта колегите Ви от другите университети казват, че Вашето привличане в ПУ „Паисий Хилендарски“ е от големите плюсове за университета. Сега сте заместник-декан на Философско-историческия факултет – кои акценти извеждате в новите научни стратегии?

- Както е известно, XXI в. е век на лесни комуникации и динамична мобилност. Днес нашите студенти имат много повече възможности за пътуване и университетски обмен по време на своето следване, както и за професионална реализация в раз-

лични краища на планетата след завършване на образованието си. Всичко това според мен полага акцентът в процеса на обучение да бъде поставен върху изграждането на добри специалисти, информирани и мислещи личности с умения, които биха им позволили да се изправят с успех пред предизвикателствата на времето. Наред с всичко друго, това което трябва да се направи в тази посока, струва ми се, е да се работи настойчиво за по-ефективното обвързване на учебния с научноизследователския процес за превръщане на факултета в център за научна дейност. От една страна, това налага лекцията и семинарът от традиционен източник на информация за студента да се превърнат в действена форма за непосредствено научно общуване между преподавател и студенти, генератор на размисли и идеи. За формирането на траен научен интерес и научна работа е наложително да се увеличи делът на самостоятелната работа на студентите чрез възлагане на разнообразни писмени разработки (библиографски справки и обзори, реферати, курсови проекти), чиято оценка да участва в оформянето на сумарната оценка по дадена дисциплина наред с оценката от текущия контрол, отразяваща семинарните участия, и оценката от изпита. Важна част от съвместната научна работа на преподавателя със студентите трябва да бъде научното ръководство, осъществявано на разработки за участие в научните форуми, организирани от студентските научни клубове в Пловдивския и други университети. По-широка реализация следва да намери и разработването на научни проекти от съвместни екипи от преподаватели и студенти, включително и с участието на представители от други университети в страната и чужбина; обменът на студентски групи с преподавателско участие и ръководство в страната и чужбина; пътуващите семинари.

Тенденции в селскостопанската политика на Европейския съюз

Джон Маклинток – експерт в дирекция „Селскостопанска политика“ на Европейската комисия, изнесе лекция в Университетската библиотека. Като представител на ЕК е работил в Западна Африка, в Полша (по време на присъединяването ѝ към Европейския съюз), а от седем години е в централата в Брюксел и една от задачите му е да разяснява общата селскостопанска политика на съюза. В Пловдивския университет той беше по покана на доц. д-р Валентин Петрусенко.

Като отправна точка в своята лекция той взе сумата, отделила за селско стопанство – 50 000 000 000 евро. Тези 50 милиарда евро съставляват 0,5% от общия брутен продукт на ЕС, но политици като английския премиер Гордън Браун смятат, че те са прекалено много и трябва да се намали регулацията в този сектор. В Европа има около 15 милиона фермери, като средната големина на фермите е около 20 хектара – за сравнение, в САЩ те са 10 пъти по-големи, а в Япония са около 2 хектара.

След края на Втората световна война в някои от западноевропейските държави на селското стопанство започва да се гледа като изключително приоритетен отрасъл. Малко известен е фактът, че само в Холандия по време на войната умират над двадесет хиляди души от глад. Пазарният принцип формира цените на селскостопанските продукти според търсенето и предлагането, при което фермерите нямат ясна перспектива. Затрудненията с набавянето на храни в Германия по време на войната и след това, както и в

други страни от региона се подема идеята изостаналите ферми да се превърнат в модерни и рентабилни. Такава политика започва да се провежда от 1962 г. в 6-те страни членки на Европейската икономическа общност, която е

известна и като социална пазарна икономика. Фермерите получават стабилна и висока цена за няколко години напред, инвестират много сериозно в своите дейности, масово навлизат новите технологии. Така в продължение на близо три десетилетия селското стопанство бележи един постоянен възход. Стига се и до свръхпроизводство, което в един момент се превръща в сериозен проблем. Започва да се изнася в Африка, но това пък създава проблеми на местните фермери, тъй като внесените от Европа земеделски продукти подбиват цените. Затова през

1984 г. са въведени квоти за производството на определени продукти – например за млякото те важат и до днес и при свръхпроизводство се налагат глоби.

През 90-те години на XX век обаче мисленето на политиците в по-глобален план се променя. Това се случва под влияние на провежданата от правителствата на Рейгън и Тачър политика на освобождаване на цените, довела до икономически бум в САЩ и Великобритания. Своят принос имат и вижданията на видни икономисти като Милтън Фридмън, които смятат, че социалната пазарна икономика е вредна за развитието на обществото.

Затова и европейската икономическа политика през 90-те години се насочва към свободния пазар. Променя се и подходът към селското стопанство, което също започва да се влияе от пазарните механизми. Намалени са с около 20-30% гарантираните изкупни цени, което е изключително непопулярна мярка и води до множество протести на фермерите, до опасност от банкрути. Вече стои и въпросът как те да бъдат мотивирани да продължат да се занимават със селско стопанство. Новият подход е да се правят допълнителни директни плащания към производителите,

които да компенсират спадането на цените, както и въвеждането на квоти за отделните държави.

Днес обаче българските фермери се оказват в една доста сложна ситуация. От една страна пред тях се поставят много високи изисквания, от друга – коренно се е променила икономическата ситуация, при която западноевропейските фермери са реализирали своя бум през 60-те, 70-те и 80-те години. Друга разлика е при определянето на квотите. Например, за Германия се взема като база нивото от 1983 г., когато там производството е много високо, а за България се вземат последните години, което е един много нисък показател, сравнен например със съответната за Германия година.

Разбира се, Европейската комисия ще търси и нови решения, за да може да задоволява потребностите от храни на европейското население, като осигури достатъчна мотивация на фермерите. Това трябва да се случи на фона на една световна икономическа криза и на по-евтината продукция от Южна Америка и Азия. Най-евтиното селскостопанско производство идва от Бразилия – заради добрите климатични условия, големите ферми, евтиния труд и ниските стандарти.

„Пловдивски университет“

➔ от стр. 17

Накрая обаче бих искала да обърна внимание на следния факт – никакви научни стратегии няма да имат ефект в обучението на студентите, ако няма най-важното – живата човешка връзка в отношенията на преподавателя с тях. Искрена, а не фалшива, изградена върху доверие, обич и уважение. Аз обичам много моите две дисциплини – история на Византия и средновековна обща история. Обичам искрено и моите студенти. Мисля, че това ни помага заедно, с интерес и желание да се опитваме да вземем повече от необятното знание. Разбира се, в края на краищата ще вземем толкова, колкото Бог ни е отредил.

Лекцията и семинарът...

Във всеки случай едно е ясно – преподавателят работи за един спомен, който остава за цял живот в съзнанието на студентите. Това означава страшно много и не бива да се забравя.

– **Хилядолетен Пловдив е синтезирал спецификите на различни култури. Изправен ли е пред интерпретативни трудности историкът в такава ситуация на диахронни натрупвания?**

– Да, така е. Пред нас е изправен със своята чаровна хубост един град, за чиято хилядолетна история много често забравяме поради силата на навика и

всепоглъщащото ежедневие, но като се замисли човек, осъзнава, че има щастието да живее в един от най-големите музеи, ако не и най-големия, на открито в света. Какво неповторимо великолепие на култури е съчетал той. Смятам, че едва ли е необходимо да се обсъжда проблемът, който трудностите при тяхното интерпретиране биха представили пред историка. Той затова е историк – за да се бори с тях, да търси най-логичните обяснения и да намира най-аргументираните решения. Въоръжен със знания и способност за логично мислене, анализ и умозаключения. Мен

по-скоро ме вълнува един друг въпрос, който има изключително значение за града – въпросът за недостатъчното осмисляне и оползотворяване на богатството, което той притежава.

Пловдив е получил законното право от историята да бъде един истински културен център не само на обединена Европа, а нещо много повече. Застъпването на различни култури може да послужи като основание за превръщането му в истинска нагледна учебна и научна база, не само в национален мащаб. В желана дестинация за богат културен туризъм, ако такъв някой някога организира с вещина, майсторство и всеотдайност, каквато този великолепен град наистина заслужава.

Разговор със студента Мирчо Родозов, участвал в експериментите в CERN

– Кажете няколко думи за себе си?

– Казвам се Мирчо Родозов, на 26 години. Тази година завърших Пловдивския университет, специалност „Физика“. Започнах магистърската си степен. Интересите ми във физиката са свързани с всичко по-малко от молекула. В началото на миналата година ми се отплати възможност да се включа в проект на ПУ и БАН, който е насочен към физиката на елементарните частици. Участвам в проекта „Експериментът CMS на големия адронен колайдер LHC в CERN“ от страна на ПУ заедно с доц. д-р Ваньо Чолаков и двама колеги от четвърти курс.

– Какво е усещането да участваш в проект, който е утрешният ден на ядрената физика?

– Усещането е като на човек, който чувства, че наистина върши нещо значимо, макар и със скромни приноси. Външно е – тъй като знаеш, че целта е нещо непостигано досега. Същевременно се чувстваш и уважаван – стремиш се да се представиш добре, когато знаеш, че работиш с много сериозни хора. Опитваш да си полезен според възможностите ти не само в сферата на физиката, но и в другите дейности. Чувстваш се част от огромен екип, в който всеки влага всичко от себе си. Освен това научаваш много нови неща – всеки ден.

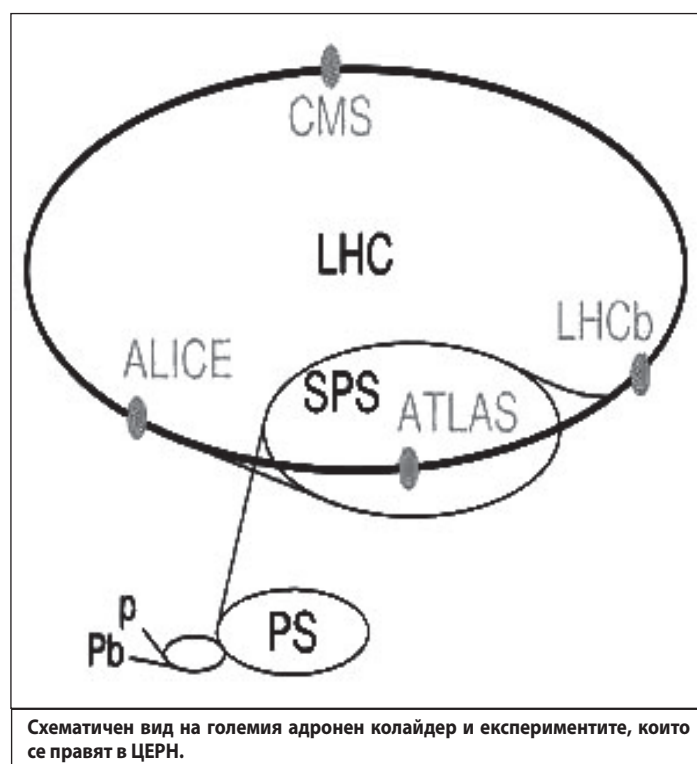
– В Швейцария срещал ли си се със студенти от други държави? Какви са впечатленията ти за тях като подготовка, като отношение към следването, към научната дейност?

– Да, аз работех с двама докторанти – италианец и китаец. Също така „летните“ студенти все още бяха в CERN по време на пребиваването ни там. Прочетох една от темите, която е задължителна за всички летни студенти – изследване на мюоните от космичните лъчи – кратка, точна и ясна. В разработката беше описано, че студентът се е

запознал с използвания софтуер и в края на лятната програма беше показал изследване, което е направил за космичните мюони, като беше демонстрирал добро усвояване на работата със софтуера едновременно. Прекрасна работа за едно лято. Докторантите, за които споменах, пък вече бяха написали по един собствен анализатор. Така се наричат програми, които

знаят повече и в какво вие ги превъзхождате?

– През престоя ми в CERN контактувах най-често с италиански колега, който е докторант първа година. В един от разговорите ни той каза: „В четвърти курс два семестра изучаваме C++“. И всъщност беше научил неща, които му помагаша при писането на софтуер – определено научих много в това отно-

Схематичен вид на големия адронен колайдер и експериментите, които се правят в CERN.

анализират записаните събития и чертаят разни зависимости на базата на анализа. Тези студенти прекрасно разбират нуждата от познания по програмиране заедно с основната им подготовка – тази по физика и математика. Въпреки че и двамата са по малки от мен – на 24 години, те са абсолютно отговорни и добре разбиращи какво правят личности. Всъщност ръководителите им поставяха доста сериозни задачи без притеснение дали ще могат да се справят. Това говори само за себе си относно подготовката и съзнанието им.

– Можеш ли да конкретизираш приликите и разликите между вас, какво те

шление от него. Аз също отидох подготвен, но неговите знания надхвърляха моите – дали заради по-добрата му подготовка, дали заради повечето опит. В това ни превъзхождат те – ние не изучаваме съвременен език за програмиране. Приликите са много, но все пак сме учили и двамата физика. Относно физиката и математиката не личаха особени различия.

– Какво би казал на своите колеги от ПУ, за да се включат по активно в научната дейност, свързана с този проект? Теб лично какво те мотивира?

– Бих им казал, ако имат интерес, да не чакат повече, а да дойдат в катедра „Атомна физика“ и да питат как могат да

се включат. Аз знам, че понякога студентите си мислят – това аз не го мога, това не е за мен, това не мога да го правя. Никога няма да върнем – каквото не знаем, можем да го научим, това не е конкурс. Мен ме мотивира мисълта, че проектът е перспективен, както и възможността да работя в международен екип. Определено това ще помогне в бъдещото ми развитие.

– Перспективите – за теб, и виждането ти за бъдещето на ядрената физика?

– Перспективите за мен са ясни – когато работиш по такъв проект, много точно и ясно виждаш какви проблеми ти предстои да решаваш, какво трябва да знае и да може научният работник, желаещ да се занимава със съвременна физика на елементарните частици. Работата по такъв проект, отразена в CV-то ми, също така в бъдеще ще ме изстреля директно пред останалите кандидати в евентуална надпревара за работно място. Не е за изпускане възможността за пътуване в чужбина и среща с международни колективи.

За ядрената физика перспективите са огромни – очаква се да разширим представите си за природата, да се уточнят неясноти около Стандартния модел, както и да се наблюдават проявления на съвсем нова физика. Тези дни ускорените снопове достигнаха 1.2 TeV енергия – най-високата енергия достигана в ускорител досега, LHC чупи рекорда на Tevatron във FermiLab. Интересни са не само възможностите за откриване на Higgs – очаква се да се прояви нова форма на материята, да се потвърдят или отхвърлят текущите теоретични модели, да се даде отговор на въпроса къде е изчезнала анти-материята, както и да се решат проблеми, свързани с космологията – проблема с наблюдаването на тъмната материя. Всички тези проблеми са неразрешени досега. Надяваме се LHC да бъде предпоставката за получаване на отговор.

Чичото на Пушкин бе представен в Пловдив със своя „Опасен съсед“

Владислава КАЗЪЛОВА

След изключително доброто представяне в София и с отзив зад гърба си (на гл. ас. Таня Атанасова в „Култура“ и „Литературен вестник“) на 18.11.2009 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ бе представен преводът на книгата „Опасният съсед“ (изд. Диоген.BG, 2008 г.) от Василий Лвович Пушкин пред пловдивската аудитория, „любителка на руското слово“.

В представянето взеха участие академик Наталия Михайлова – председател на Пушкиновата комисия към Руската академия на науките, инициатор на проекта и автор на предговора към българското издание, а също така преводачът (и автор на обяснителните бележки) доц. д-р Людмил Димитров – преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ по руска класическа литература и автор на редица трудове („Четвероевангелие“ от Пушкин“ (1999), „Да бъдеш шут в играта на съдбата. Руската драматургия от XIX век. Херменевтика на канона“ (2005).

Авторът Василий Пушкин не е известен на широката българска публика, предимно специалисти познават „неговия най-емблематичен текст“ – фриволната поема „Опасният съсед“. Освен като чичо на великия Александър Сергеевич, Василий Пушкин е запомнен като изключително колоритна личност. Покорител на дамски сърца, конте, страстен библиофил (имал е огромна библиотека и според слуховете е починал с книгата на любимия си автор Беранже в ръце), заклет поклонник на Мелпомена, остроумен събеседник и пътешественик. Ако от това не ви е станало ясно що за „птица“ е авторът, ще допълним следното: той е на 33, когато се ражда бъдещият най-велик поет на Русия. Василий Пушкин владее латински, немски, италиански и френски перфектно. Това го прави изкусен преводач на автори като Лафонтен, Тибул, Боасар и др. Пътувал къде ли не по света, Василий Лвович е представен на Наполеон (тогава все още само първи съветник) и взема уроци по рецитиране от Талма. Дори и когато е в чужбина, авторът изпраща преводи за публикуване до Н. В. Карамзин.

Не случайно Александър Сергеевич Пушкин го нарича свой „Парнаски баща“, той е първият литературен наставник на бъдещия класик. Благодарение на неговите протекции Александър Сергеевич учи заедно с бъдещия император в лицей в Царское село.

на Москва с всички последици от това. Вероятен прототип на Буянов е Фьодор Толстой-Американец, приятел и на двамата Пушкини – чичо и племенник. Въпросният Американец е получил този прякор, тъй като е успял да стигне до бреговете на Америка в едно от многото си приключения (или поне това разказва той), изявявал се е като страстен комарджия, отявлен дуелист, бил е разжалван в по-нисък чин заради дуели.

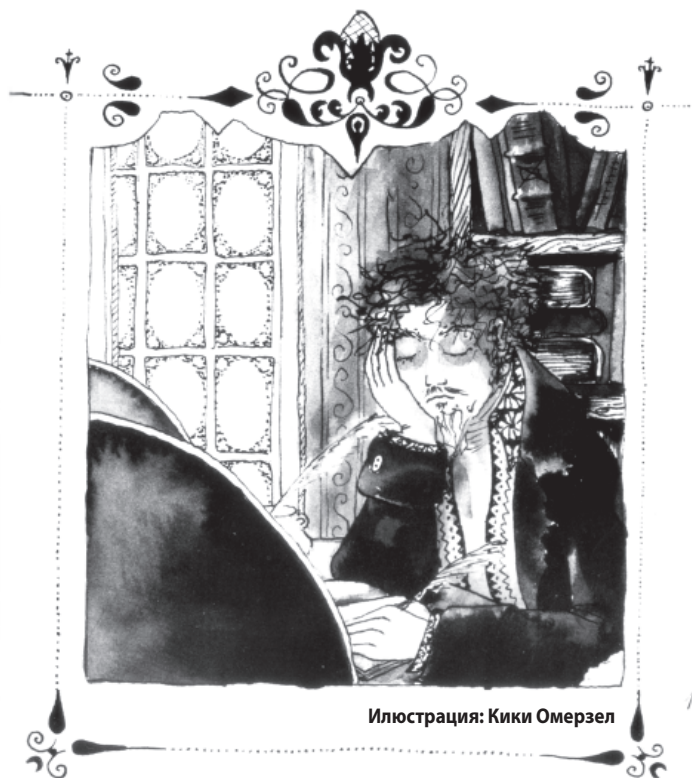
жената на Перикъл, дворните кучета са същински цербери). На места „свободното и леко“ повествование се спира, за да направи място на „високопарни сентенции“ и да завърши накрая с пародия на първия псалм на цар Давид. В жанра на поемата откриваме следи от жанра на „бурлесковата поема и сатира, жанра на битието и притчата за блудния син“.

„Опасният съсед“ се оказва най-фриволното по съдържание произведение на поета и поради тази причина не е било публикувано. Това обаче не е пречка да бъде много популярно и разпространявано чрез преписване, предаване от уста на уста, цитиране в писма и разговори, и по този начин печели феноменална слава на автора си. Знаменитият му племенник вероятно се запознава с поемата тайно и е първият, който в напечатан текст споменава автора и героя му Буянов („Градче“, 1815 г.).

Василий Пушкин не бива забравен, той е възпят от знаменития си племенник Александър в „Граф Нулин“, а неговият весел герой Буянов е „поканен“ на бала у Ларини по повод именния ден на любимата му героиня Татьяна („Евгений Онегин“).

Четенето на българския вариант на „Опасният съсед“ бе възможно най-артистичният начин на представяне от страна на преводача и бе посрещнато с аплодисменти и усмивки. Доц. д-р Людмил Димитров заслужава оцветите с атрактивния си и модерен прочит (превод) на една непозната творба на също толкова непознат автор. Аудиторията се оказа малка, за да побере ентузиазирани студенти, преподаватели и просто „поклонници“ на руската култура.

А на тези, които не са успели да се докоснат до една карнавално-смехова страна на руския класически век, препоръчвам да се сдобият с малката книжка с „опасното“ заглавие.

Илюстрация: Кики Омерзел

През 1810-1811 г. Василий Пушкин написва своите най-добри творби. Той е член на кръжока „Арзамас“, в чиито редици по-късно ще се влее и известният му племенник. Част от произведенията му от споменатия период са насочени срещу адмирал Шишков и привържениците на „Любители на руското слово“, които застават твърдо срещу „задръстването на руския език“ с чуждици.

С „Опасният съсед“ Василий Лвович Пушкин надминава себе си. В поемата той разказва как със своя съсед Буянов попадат в публичен дом в покрайнините

Той става герой на множество руски писатели – А. С. Грибоедов, А. С. Пушкин (Зарецки от „Евгений Онегин“), П. Вяземски и Л. Н. Толстой (с бащата на великия писател са били братовчеди). И въпреки разноцветната палитра от заинтригуваните от него творци, първият, който го използва като литературен прототип, е Василий Лвович Пушкин.

Авторът е майстор на „живописните сцени“ и с лекота ги „интегрира в сюжета“, тук-там се появяват образи от античната митология и история (Варюшка е представена като Аспазия,

Студенти от университета участваха във фестивали на руския език

Старата столица на Полша – Краков – събра студенти русисти от различни европейски страни, обединени от магията на филологическата наука и руския език. Към тази една седмица, през която се проведе Първият международен студентски фестивал на руския език, в пълна степен могат да се отнесат думите на великия А. С. Пушкин: „Здесь русский дух, здесь Русью пахнет.“ Такъв студентски фестивал – с подобни мащаби и брой участници, се провежда за първи път. Цялото мероприятие беше организирано с финансовата подкрепа на фонда „Русский мир“ и Педагогическия университет в Краков, който беше домакин на събитието.

Единственият отбор, представил България и младата българска русистика, беше групата от Пловдивския университет с ръководител доц. д-р Стефка Георгиева, а студентите участници бяха: Мария Желязкова и Ирина Сергиевская (II к. РФ), Дарина Чантова, Лора Каравелова и Десислава Ганева (III к. РФ), Данаил Тодоров и Христо Манчев (IV к. РФ), Енчо Тилев (III к. РЕЗЕ) и Никола Чомбаслиев (IV к. СФ). Българският отбор представи достойно универси-

Студентите, участвали на фестивала в Краков, заедно с ръководителя на групата доц. Стефка Георгиева

тета в приятелските състезания и доказа, че общуването и диалогът между културите винаги имат своето място в нашето общество. А там, където политиката и дипломатията не успяват да достигнат своите цели, езикът на разбирателството и дружбата се справя безупречно. Освен забавните съревнования между отборите, организаторите на фестивала бяха подготвили много интересна културна програма, която запозна студентите със забележителностите на Краков и околностите. Всички посетиха кралския замък на хълма Вавел, разходиха се по Мариация площад, солната мина Величка недалеч от Краков, а

също така беше организирано и специално посещение на някогашните концлагери Аушвиц и Биркенау, което ни припомни до какво води ненавистта към другите. Там всяка една страна поднесе венец и се поклони пред паметта на жертвите на националсоциализма. Но като участници във фестивал, обединяващ, а не разединяващ хората, отборите съумяха да покажат знания, и главното – да намерят нови приятели. А в такъв случай фестивалът е изпълнил своята цел, която се съдържаеше и в неговия надслов: „Приятели, прекрасен е нашият съюз!“

Стартът на това мероприятие беше даден от акад. Люд-

мила Вербицкая – президент на Санктпетербургския университет и председател на попечителския съвет на фонда „Русский мир“. Нейното посещение в старата полска столица беше съчетано и с откриването на руски център, който в бъдеще ще бъде мост към руската култура и език.

След завръщането си в България отборът представи резултатите и впечатленията си от участието във фестивала пред преподаватели, студенти русисти и гости в 6. аудитория. Освен това, Енчо Тилев разказа за участието си в Европейския фестивал на руския език, който събра над 500 участници в Санкт Петербург от 29 септември до 3 октомври. И там Пловдивският университет беше представен подобаващо, а Енчо Тилев беше един от шестимата полуфиналисти във фестивала.

Като продължение на фестивалния дух, всяка седмица се организира прожекция на филми, посветени на руски градове. Въпреки че филмите са предназначени предимно за русисти, поканени са всички, които се проявяват интерес към руската култура.

„Пловдивски университет“

Студенти посетиха Европарламента

Студенти от Пловдивския университет посетиха Европейския парламент. В Брюксел те пристигнаха по покана на българския евродепутат Евгени

Кирилов, който ги посрещна в сградата на институцията още през първия ден на визитата им. По-късно в програмата си нашата група беше приета и от

Кръстьо Преславски, сътрудник на еврокомисаря Меглена Кунева. Студентите разговаряха с българските представители на теми, свързани с европолитическите практики.

Втория ден те посетиха и постоянното представителство на България в Брюксел.

Посрещналите ги там лектори, акцентираща върху функциите на тази институция и осъществяваната от нея координационна роля.

Студентите имаха възможността да направят шопингтур и разходки из Брюксел.

„Пловдивски университет“

Благодарност

от Мария Николова Иванова – бивша студентка от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и настоящ преподавател по английски и руски език в СОУ „Любен Каравелов“.

Изразявам своята огромна признателност към Ирен Чаушева – студентка от втори курс в Пловдивския университет, за добросъвестното предаване на портфейл с лични карти и други документи, намерен в автобус №6.

Хиляди благодарности!

Представен бе проектът за обучение на биолози в реална работна среда

На 20 ноември се състоя информационна среща за официално представяне пред студентската общност на проекта „Повишаване на професионалната квалификация на студентите от факултет „Биология“ чрез стажантска практика в научноизследователския сектор и бизнеса“. На срещата освен студенти и преподаватели от Биологическия факултет бяха поканени: ректорското ръководство на ПУ, декана на Биологическия факултет, представител на РИО и медиите. Срещата премина при изключително голям интерес от страна на студентите – 8. аудитория едва побра желаещите да се запознаят с условията за стажове във фирмите партньори – „Биовет“ – Пещера, Института по зеленчукови култури „Марица“ – Пловдив, АгроБиоИнститут – София и Национален парк „Централен Балкан“.

Доц. д-р Илия Денев представи основните характеристики на финансираната от Европейския социален фонд програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007 – 2013 година и на ръководения от него проект. За участие в стажовете ще бъдат подбрани чрез конкурс 52 студенти (бакалаври и магистри), ще участват 8 преподаватели и експерти от Биологическия факултет и 10 наставници от институциите партньори.

МОМН

Европейски социален фонд

ПУ „Паисий Хилендарски“

Европейски съюз

В съответната фирма студентите трябва да преминат 240 часа (30 работни дни по 8 часа) практическо обучение, а преподавателите – 60 часа. Най-голям брой студенти ще бъдат обучени в „Биовет“ – 27, в ИЗК „Марица“ – 12, АгроБиоИнститут – 5, „Централен Балкан“ – 8. Преподавателският състав ще бъде предимно от асистенти, които искат да подготвят (или да актуализират и допълнят) свой лекционен и/или практически курс, насочен към адаптирането на обучението за

нуждите на работодателите. Проектът е едногодишен, като започва от октомври 2009 и приключва през септември 2010, практиките ще бъдат от февруари до юни, а за Национален парк „Централен Балкан“ периодът е юли – септември поради неговите климатични особености. Стажът ще се зачита като част от обучението през втория семестър, а идеята е в бъдеще да залегне и в учебните планове на IV курс.

Г-жа Весела Казашка от Поделение „Научна и приложна дей-

ност“ представи финансовата рамка на проекта. Общата сума е 87 847 лв., от които 85 167 лв. са безвъзмездна помощ от Европейския социален фонд, а останала част е от Пловдивския университет. По време на стажа си всеки студент ще получава по 19 лв. на ден или 570 лв. за целия период, осигуряват се нощувките и пътните разходи за тези, които са извън Пловдив, и застраховка за злополука.

Представителите на отделните партньори направиха презентации на дейностите на своите институции – ст. н.с. II ст. д-р Величка Родева за Лабораторията по тъкани култури в ИЗК „Марица“, г-жа Елена Цикалова за „Биовет“, ст.н.с. II ст. д-р Славчо Славов за АгроБиоИнститут и г-н Пламен Стоянов за Национален парк „Централен Балкан“. След представянето на проекта и партньорите ръководителят и членовете на екипа за организация и управление на проекта дадоха отговори на поставените от студентите въпроси.

„Пловдивски университет“

Най-знаещи се оказаха студентите от ФИСН

Самуил ЦВЕТКОВ

На 3 декември в първа аула на Техническият университет – Пловдив се проведе състезанието „Аз знам повече“. То се организира от Студентския съвет на Пловдивския университет и в него взеха участие представители на всичките девет факултета. Регламентът предвиждаше три кръга, като след всеки от тях отпаднаха по три отбора. Така на финала стигнаха Юридическия факултет, Биологическия факултет и Факултета по икономически и социални науки, където отборът на ФИСН успя да се справи с изключително сложната логическа задача и да

спечели първото място. Негови подгласници останаха отборите на Юридическия и на Биологическия факултет.

Студентският съвет бе осигурил за победителите и участниците множество награди – грамоти, книги, парични премии, награди от дискотека infi folk deluxe, бънджи скокове и тениски за спомен от състезанието.

За спазването на регламента и обективното оценяване следеше компетентното жури в състав: доц. д-р Мария Шнитер, доц. д-р Илия Макрелов, д-р Диана Дакова и гл. ас. Силвана Боева. Публиката също не суча. Освен забавните комен-

Отборът на Факултета по икономически и социални науки с купата

тари на доц. Макрелов, те имаха и възможността да отговорят на въпроси и да получат за поощрение книги. За доброто настроение на всички в залата се гри-

жеха водещите на състезанието – второкурсничките от специалност Актьорство за драматичен театър Таня Алваджиева и Елена Пъкова.

Образователна екскурзия до два от най-красивите български градове

Именно това бяха удоволствията, които ни отведоха в едни от най-красивите градове в Родопите – Златоград и Неделино. Поводът беше научна екскурзия с цел наблюдаване на урок. Пътуването бе организирано от доц. д-р Соня Райчева.

По население и големи на градчетата не са големи, но притежават много повече, отколкото мнозинството големи градове – невероятна природа и божествена атмосфера. Те притежават особено красиво, а в същото време дори и мистично усещане...

Първият град, с който ще ви запознаем, е Златоград – енциклопедията на Родопите. Това е най-южният град в България. Намира се в област Смолян и е в близост до границата с Гърция. Характеризира се с най-малката надморска височина в своята област – 420-550 метра. Градът се прославя с песента за Дельо хайдутин, която е изпратена в Космоса.

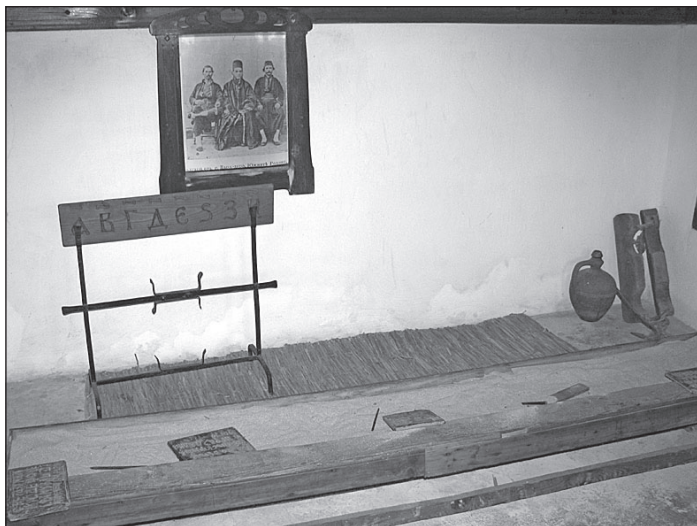
На територията на града се намира най-старата църква, построена през османското владичество, „Успение Богородично“; сградата на най-старата поща в България, килийното училище, поставило началото на просветно-образователното дело в България.

Разходката из Златоград започна с разглеждането на Етнографския ареален комплекс. Комплексът е изключително красив, защото е запазен духът на народа ни през вековете. По тесните павирани улички се забелязват малките златарски магазинчета, шивашките ателиета, в които и до ден днешен се шият красивите ни народни костюми, безброй малки работилници, в които усилната работа продължава.

След разглеждането на работилниците и ателиетата отидохме в Етнографския музей, където се сляхме с бита на предците ни. Разгледахме красивите народни носии, характерни за този район, бижутата и накитите, краси-

„Едно от удоволствията, свързани с пътуването, е да посещаваш нови градове и да се срещаш с нови хора“.

Чингиз Хан

Класната стая във взаимното училище. Първоначално се е пишело върху пясък, а след това върху дървени дъски с калем

ви тъкани изделия. След това посетихме българското взаимно училище. Училището, още от мига, в който е приело първите си ученици през 1852 година, до днес вратите са му отворени, а някогашните класни стаи пазят светлината и приветливостта от онова време. Училището е трето за времето си, първите две са били килийни. По-късно става класно, а през 1880 година Яков Змейкович полага основите на светско образование тук. Беше изключително приятно да седнем отново на ученическите чинове, да хванем в ръцете си калемите, с които са писали учениците тогава, да видим дневника на класа и успехите им по различните предмети. Направи ни впечатление, че са били отлични ученици и с голяма лекота са изучавали чужди езици като руски и френски. Видяхме и стаята на учителя, където е живял. Тя се намира в самото училище, изключително семпло направена. Състои се от едно легло и една масичка за писане. Ученическото ни настроение продължи с удрянето на звънеца, който чакахме с такова нетърпение да чуем в

края на часа, когато и ние бяхме ученици.

Приятните емоции продължиха с отпътуването ни към съседния град Неделино, където предстоеше да посетим местното училище, в което щяхме да наблюдаваме предвидения урок. За нас Неделино е перлата на Родопите. Малко, китно градче в полите на планината. Красота, спокойствие, усмивки... С тези три думи се изразява магнетизмът на Неделино.

Преди това никой от нас не беше посещавал нито един от тези градове. И когато видяхме и усетихме атмосферата им, бяхме изключително изненадани. Бяхме толкова очаровани от посрещането ни от хора, които не познаваме и за първи път виждаме, надяваме се не и за последен. Усмивките върху лицата им, начинът, по който ни посрещнаха, бяха приятелски, сякаш се познаваме отдавна... Това много ни учуди, но и приятно ни изненада. Имахме чувството, че се намираме в град на ангели. И тези ангели се превърнаха в наши приятели.

Домакините се бяха постарали вечерта да слушаме на

живо музика и песни от региона. Имахме възможността да чуем уникалното явление – неделинският двуглас. Когато слушахме песните, се пренесохме в друг свят, много подалеч от реалния... Има нещо мистично в тези гласове, нещо, което те кара да не мислиш за обикновените неща...

На следващия ден посетихме урок по литература на един невероятен учител – Светозар Любомиров. Освен невероятен учител той е и невероятен човек, който беше с нас през цялото време. Той е пример за български учител. Представи ни урок по литература в много интересен вариант, който се различава от традиционното. А учениците през цялото време слушаха с интерес, сякаш омагьосани от думите на учителя. Така се чувствахме и ние – прехласнати от начина на преподаване, от уменията на г-н Любомиров да говори и да избира прецизно и внимателно всяка своя дума...

За наше съжаление, с тези два урока по литература завърши нашият кратък, но запомнящ се престой в Неделино. Заминахме си очаровани от магията на ангелите... Очаровани и някак пречистени, заредени с много положителни емоции. Готови с лекота да приемем предизвикателствата на големия град, сещайки се за ангелите и техните нежни гласове...

Пожелаваме на всеки един от вас да преживее такива емоции, защото именно те ни правят хора.

Искаме да благодарим на доц. Соня Райчева за това пътуване, за срещата с тези хора. Благодарение на нея преживяхме два изключителни дни с много настроение и още повече усмивки!!!

**Таня Бедаваджиева,
Велиана Дачева, Ивелина Илиева**
Български език и руски език, IV курс

Социологическо изследване – машината като начин на живот

В периода 24.09–1.10 2009 г. на територията на област Пловдив студентите от четвърти курс, специалност „Социология“ при ПУ проведоха практически си стаж по „Социология на съвременната наука и технологии“. Тази година тема на стажа бе „Машината като начин на живот: наблюдение на практиките по създаване, изпитване и работа със сложни промишлени съоръжения в региона на град Пловдив“, а неговата цел – да запознае студентите с формите на взаимоотношения между техниците, инженерите-специалисти и машините, с които те боравят в света на съвременната българска индустрия. През периода октомври-ноември 2009 г. на

основата на теоретичните си занимания и наблюденията по време на стажа студентите в малки екипи (до трима души) разработиха курсови работи. Те бяха защитени пред специално жури от преподаватели на студентска научна сесия, проведена се на 2 декември. Журито раздаде една първа, две втори, две трети награди и една поощрителна награда – социологическа литература, закупена с финансовата помощ на водещата социологическа агенция ГФК – България.

По-долу ви предлагаме оценената с първа награда курсова работа.

**Доц. д-р Иван Чалъков,
гл. ас. д-р Тихомир Митев**

„Балканкар Рекорд АД“

Нашият екип имаше възможността по време на своята практика да посети фирма „Балканкар Рекорд АД“, специализирана в производството на мотокари и електрокари. По време на престоя си там ние се докоснахме до една специфична микрообщност, изграждаща своя собствена реалност с определена структура и организация на работата. Обект на нашето изследване беше иновационният процес и това как организационните промени могат да повлияят върху него.

Във фирмата съществува своеобразна мрежа от инженери, работници, машини и съоръжения. От резултатите, които получихме, можем да обобщим, че интерактивността между тези звена е ключов фактор за успеха на едно нововъведение. Тя зависи от сблъсъка на интереси между човешките „актьори“. Може да бъде стимулирана посредством екипната работа. От тук и всяка промяна в организационната структура носи и заплахата от евентуален неуспех при всеки един от етапите на процеса на иновация – създаване, внедряване и разпространение.

Причината, поради която избрахме иновационния процес за тема на нашата работа, е, че той е основополагащ фактор за повишаване на конкурентноспособността на фирмите. В тази връзка един от приоритетите на Европейския съюз при изграждането на европейското изследователско и иновационно пространство е развитието на иновационни мрежи. Те изразяват взаимодействието между участниците в него (университети, научноизследователски организации, фирми, правителствени и неправителствени организации). Връзките, които фирмите осъществяват с тези институции, държавата и т.н. спомагат за осигуряването на така необходимите допълнителни ресурси.

**Христина Андреева
Мариана Александрова**

ЗАДАЧИ. ПЛАЗОВЪСКАРИЛИ

1. Гарги. Летели гарги и срещнали село. Когато кацнали по една на дърво, за една от тях не останало дърво. Когато кацнали по две на дърво, едно дърво останало незаето. Колко са гаргите и колко дърветата?

2. Две момчета яли бонбони. Едното казало на другото: „Дай ми два от твоите и тогава ще имаме равен брой“. Вторият отговорил: „Не по-добре ти ми дай два – тогава аз ще имам два пъти повече от теб“. По колко бонбона е изял всеки от тях?

3. Афоризми за математиката

А. Айнщайн (теоретичен физик, математик и създател на теорията на относителността): „Математиката е единственият съвършен метод, който дава възможност да водиш сам себе си за носа“.

Б. Ръсел (философ): „Наука, в която никога не знаем за какво говорим и доколко е правилно онова, за което говорим“.

Отговори на задачите от миналия брой

1. Задачата за Чернев, Белчев и Русев има 2 възможни решения. Ако в условието имаме: Русият добавил: „Да, така е“, тогава решението е единствено; Чернев – с бяла коса, Русев – с черна, а Белчев – с руса.

2. Продавачът на шапки е загубил всичко 100 лв.

Забележка. Най-бързо и пълно решение бе дадено от г-жа Надя Кънева, отдел „Международно сътрудничество“.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

ВИЦАРИЯ

В навечерието на Коледа мъж се клатушка по улицата, носейки елхичка. Една възрастна дама го вижда и с изумление казва:

– Как не ви е срам по Коледа да се напивате, а да не стоите при семейството си?

– И на мен ми се иска да се прибера, но не знам как да се измъкна от тази гора?

В живота на мъжа има три периода:

1. Той вярва в Дядо Коледа.
2. Той не вярва в Дядо Коледа.
3. Той е Дядо Коледа.

– Тате, защо Дядо Коледа няма деца?

– Защото топките му са на елхата, моето момче.

Първи януари. Две приятелки си говорят по телефона:

– Как изкара Нова година?

– Ами както обикновено – в леглото...

– И много народ ли се събрахте?

Двама се разправят:

– Знаеш ли, Снежанка още ходи с дядо Мраз.

– А Дядо Коледа с кого ли ходи?

– Как с кого бе, с Мери.

– Коя Мери?

– Мери Кристмас бе.

Баща отива да вземе сина си от детска градина.

Възпитателката го пита:

– Кой беше вашият син?

Бащата учудено:

– Има ли значение, нали утре ще го върна ...

– Сине, купихме ти сестричка!

– Знам, знам, за глупости пари винаги ще се намерят, а за колено – никога...

– Момченце, защо си играеш на улицата толкова късно?

– Защо не? Аз още не съм женен!